

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Pouredništvo in podružnica uprave Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39-08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Oglasi trgovski po 1 liro; osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

ŠTEV. 45.

V GORICI, ČETRTEK 6. NOVEMBRA 1930.

LETO II.

7. novembra, petek: Janez Gabriel, mučenec; Engelbert, škof. — 8., sobota: Klavdij in tovariši, mučenci; Bogomir, škof. — 9., nedelja: 22. pobink. Varstvo M. D., Teodor (Božidar), mučenec. — 10., ponedeljek: Andrej Avelin, spoznavavec, Trifon mučenec. — 11., torek: Martin (Davorin), škof. — 12., sredo: Martin (Davorin), papež; Livin, škof. — 13., četrtek: Stanislav Kostka, spoznavavec.

V četrtek dne 6. novembra je ščip; mrzlo, veter.

Novice.

Praznik zmage.

V torek 4. novembra se je po vsej državi slovesno proslavljala 12. praznik zmage. V Rimu je vladni načelnik zaprisegel na Kapitolu mlade miličnike. Istočasno je priseglo zvestobo po vseh krajih države okoli 300.000 mladih miličnikov. V Tarantu se je udeležil slovesnosti sam kralj. V Trstu je bilo zapriseženih 2600 mladih miličnikov. Na trgu Ujedinjenja je govoril uradni govornik poslanec Fioretti. V Gorici se je tudi uredil spreved fašistovskih sil s 670 novimi mladimi miličniki. Po maši zadušnici za padle pri kapucinih je vladni odposlanec državni podtajnik Martelli imel slovesen govor v mestnem gledišču. Popoldne se je državni podtajnik podal v prefektovem spremstvu na kronberško pokopališče, kjer počiva nečak fašistovskega tajnika Giuratiija.

Svečanosti v Sofiji.

30. oktobra zvečer sta bolgarska vladarja stopila na bolgarska tla. V vseh vaseh, koder je drvel mimo dvorni vlak, so razobesili bolgarske in italijanske zastave ter grbe kraljevske dvojice: savojski križ in leva rodbine Koburg. Najbolj nestrpno se je pripravljala Sofija, da sprejme novo kraljico Joano, kot se carica uradno naziva. Na postaji je dvojico sprejel in blagoslovil metropolit Štefan. Nato se je uredil sijajen kraljevski spreved, katerega je ob Levjem mostu pozdravil mestni svet. V prekrasni katedrali so se zbrali vsi državni odličnjaki in sveti sinod (pravoslavni škofje). Tu sta se car in carica okronala z dragocenimi kronami. Med vzklikanjem in cvetjem sta se vladar in vladarica podala v kraljevsko palačo. V prestolnici je pa še celo noč vladalo veselje in svečano razpoloženje. Svečanosti bodo trajale še par dni. Car Boris je v proslavo veselih dogodkov pomilostil 1154 kaznjencev; med temi jih je 88, ki so bili obsojeni v dosmrtno ječo.

Podvig ljudskega šolstva.

V zadnjih letih se je obisk ljudskih šol zelo dvignil. V šolskem letu 1924-1925. je obiskovalo ljudsko šolo 3 mi-

lijone in 200 učencev, lansko leto pa že nad 4 milijone. Medtem ko je bilo leta 1924.—25. še 800 tisoč otrok, ki so se odtegnili šolskemu pouku, je lansko leto padlo to število na 400 tisoč. Radi povišanega obiska je bilo treba oskrbeti tudi nove šolske prostore. Lansko leto se je povišalo število šol za tisoč, v letošnjem letu bo ustanovljenih pa 2000 novih šol.

»Popotnica za deveto leto.«

Fašistovska knjigarna »Libreria del Littorio« je izdala zadnji govor načelnika vlade v posebni brošuri pod naslovom »Popotnica za deveto leto.« Knjižico bo stranka čim bolj mogoče razširila.

74 vojakov izkopanih.

19. preteklega meseca so na pokopališču v Sarajevu izkopali trupla 74 padlih italijanskih vojakov. Vojni kaplan Robert Bruzzone ima največ zaslug, da bodo trupla junakov počivala v domači zemlji. Jugoslovanske čete in častniki so ob tej človečanski svečanosti oddali salve v pozdrav mrtvim vojnim tovarišem.

Vrtinčast vihar.

Na otočju Filipini v Tihem oceanu je te dni razsajal strahovit ciklon (vrtinčast vihar). Odkril je skoro vse strehe po mestih in vaseh. Na tisoče prebivalcev je brez strehe.

Hud potres.

30. oktobra se je zemlja stresla v pokrajini Marche. Najbolj je prizadeto mesto Senigallia ob obali. Tu je potres zahteval 13 mrtvih in okoli 200 ranjenih. Veliko hiš je popolnoma razrušenih. V nobeni hiši pa ni mogoče več prebivati. Ljudstvo tabori na prostem v bližini. V mestu Anconi so tudi štirje mrtvi in več ranjenih. Močno je trpela sodnija, prefektorna palača in mestna hiša. Poslopje in tiskarna lista »Corriere Adriatico« sta nerabni. Potres je razsajal tudi v vaseh okoli omenjenih mest. Dosti hiš se je razsulo. Mrtvih ni dosti, ker so kmetje ob uri potresa že delali na polju. Vlada je ponesrečencem brž priskočila na pomoč. Prav tako tudi vojaštvo in druga oblastva, da preiskrbe z vsem potrebnim 4000 ljudi, ki so ostali brez strehe. Majhni potresni sunki so se še ponavljali. Ponesrečencem so poslali za prvo pomoč vladni načelnik 50.000 lir, sv. oče 30.000 in stranka 35.000 lir.

Uspeh.

Letošnje mednarodne razstave v Benetkah sta se udeležila tudi umetnika Tone Kralj z dvema litografijama »Božič« in »Dobrotnik« ter Fran Gorše s kipom »Mati«. Poseben uspeh je dosegel Tone Kralj. Njegove litografije so kupili knez Giovanelli, potomec beneških dožev in velik ljubitelj

umetnosti, ameriški kritik in zbiratelj umetnin Buston Emmet ter poslanec Franco Ciarlantini. Umetniku iskreno čestitamo!

Popis kmetskih posestev

v Istri so dokončali. Ugotovili so, da živi 63 tisoč ljudi izključno od poljedelstva, medtem ko jih je 47 tisoč takih, ki se ne morejo prehraniti samo od zemlje in iščejo radi tega še postranski zaslužek v industriji, kupčiji in drugod. Vsega je v Istri 204 tisoč ljudi ali dve tretjini prebivalcev, katerih obstanek je odvisen od poljedelstva.

Razoroženi nasprotniki.

V torek zjutraj so na ukaz avstrijskega notranjega ministra kneza Starhemberga orožniki in policisti naredili v vseh sedežih socialno-demokratske stranke in njene republikanske brambe hišne preiskave. Zaplenili in odnesli so vse orožje, kar so ga našli. Preiskave so se izvršile istočasno in nepričakovano v vseh mestih Avstrije. Da bi se delo laže izvršilo, so mobilizirali vojsko. V Inomestu so našli 10 strojnic in 800 pušk, v Linzu so odkrili v podzemlju nekega kinematografa 3 strojnice, 30.000 nabojev in več ročnih granat. Po orožju so stikali tudi v socialističnih zadruzah. Občinska hiša v Dunajskem Novem mestu je bila pravo municijsko skladišče. V vsej državi so zaplenili 4075 pušk, 20 strojnic, 56 samokresov, 400.000 nabojev in 150 ročnih granat. Da to ni vse orožje, s katerim razpolaga socialistična republikanska bramba, je jasno. Kljub temu so preiskave hud udarec za socialiste. Njihovi listi protestirajo in zahtevajo, naj vlada razoroži tudi Hajmverovce, katerim načeljuje notranji minister Starhemberg. Istega mnenja je tudi glasilo liberalnega meščanstva »Neue Freie Presse«, ki pravi, da je treba razorožiti vse politične organizacije brez izjeme.

Proti gobavosti.

Doslej zdravniki niso imeli dosti sredstev proti pobijanju gobavosti. Iz Dunaja pa prihajajo zdaj poročila, da se je posrečilo zdravniku Hermannu Dostale najti bacil gobavosti. Upa, da bo našel tudi sredstvo proti njemu. To bi bilo prav tako važno odkritje, kakor n. pr. Pasteurjeva iznajdba proti pasji steklini.

Omajano zaupanje.

Odkar se je agleški zrakoplov »R 101« ponesrečil, se Angleži nočejo več voziti po zraku z zrakoplovi. Letala se jim zde bolj varna. Par tvornic za gradnjo zrakoplovov je že zaprtih. Čudno, pri Nemcih je pa ravno obratno. Zrakoplovstvo se vedno bolj širi.

Zadnji svojega rodu.

Zadnji dan oktobra so v Trstu slovesno pokopali bivšega črnogorskega generala Konstantinoviča, ki je umrl v Parizu 21. oktobra. General se je poročil v Trstu z bogato trgovsko hčerko Mileno Opuić. General Konstantinovič je po materi pripadal rodbini Obrenovičev, ki so nekoč bili na srbskem prestolu. Na grobu je v francosčini napis: »General Aleksander Konstantinovič de Guerman — zadnji svojega imena.« Rajnik je bil poslednji Obrenovič.

Pesniška kriza.

Na Francoskem je izbruhnila pesniška kriza. Po domače se to pravi, da je med Francozi vedno manj pesnikov in vedno manj smisla za kupovanje in branje pesmic. Pesnikov, kot so bili slavni Hugo, Lamartine, Baudelaire ni več. Akademija letos sploh ni nobenemu podelila pesniške nagrade, ker se ni nihče zanjo potegnil. Pa tudi založniki se branijo pesniških zbirk in jih nočejo izdajati. Slovstveni kritiki pravijo, da sploh ni mogoče, da bi med sedanjim rodом cvetela umetnost pesništva, ko se pa vse navdušenje le za sport in podobno. Ta kriza duhovne kulture se pa ne opaža le na Francoskem, marveč tudi drugod. Duhovnost se popaplja v današnji zgolj tvorni kulturi.

Močan tisk

imajo socialni demokrati v Avstriji. Nobena stranka jih v tisku ne doseže. Socialni demokrati imajo 7 dnevnikov s preko 300.000 naklade. 68 časopisov z dvema milijonoma naklade, 52 strokovnih listov z 800.000 izvodi naklade. Vsega skupaj razpolaga torej njih stranka s 127 listi.

Brez pokopališč.

Moskovski sovjeti so sklenili, da bodo v teku dveh let odstranili vsa pokopališča. Koder so zdaj grobovi, bodo zasadili javne parke. Mrliče bodo pa sežigali.

Vulkan sredi mesta.

V angleškem mestu Liverpoolu je sredi ene najbolj živahnih ulic začel bruhati majhen vulkan. Zemlja se je odprla in iz jame švigajo ognjeni jeziki in se vali zadušljiv dim.

Smrt od zgoraj.

Pred par dnevi je v Milanu pihal močan veter. Trgalo je kar polkna od oken. In tako se je zgodilo, da je odtrgalo eno polkno in jo treščilo na spodaj idočega hotelskega uslužbenca Viktorja Costo. Prebilo mu je lobanjo. Prav čudno je, da se v Trstu vsaj podoben smrtni slučaj ni še pripetil.

Potop.

Zadnje deževje je marsikje povzročilo hude poplave. V Smirni, pristanišču na maloazijski obali Egejskega morja, je pa deževje povzročilo pravecat potop. Kanali so drli po mestu in v stanovanja. Povodenj je zahtevala 134 žrtev.

Nemirna Grčija.

Grški ministrski predsednik Venizelos je ravno v Ankari, turški prestolnici, podpisoval prijateljsko pogodbo med Turčijo in Grško, ko ga je dohitela vest o zaroti. Njegovi nasprotniki

z generalom Pangalosom na čelu so namreč razpredli mrežo zarote, češ, da prijateljska pogodba Grčiji le škodi. O zaroti je pa policija pravočasno še zvedela. Par minut predno so zarotniki, 150 po številu, hoteli z določene kraja udreti v Atene in se postavititi najvažnejših točk, jih je policija zgrabila. Zaprt je tudi general Pangalos.

Poceni čevlji.

Znani češki veletovarnar čevljev Tomaž Bata je svoje podjetje nenavadno razvil. Skoro vse druge evropske tvornice čevljev je na trgu pobil. Od l. 1922. je zvišal plače delavcev za dvakrat, njih število je podesetoril. Čevlje pa izdeluje skoraj zastoj. Najdražji in najfinejši moški čevlji stanejo pri Bati 89 čeških kron (okoli 50 lir).

Strašna železniška nesreča.

Na progi Ženeva—Bordeaux (Bordeo) na Francoskem se je zadnje sredo zjutraj pripetila strašna železniška nesreča. Brzovlak, ki je iz Švice vozil v notranjost Francije s hitrostjo 90 kilometrov, je na nekem ostrem ovinku skočil s tira. Stroja in 5 vozov se je prekopičilo po železniškem nasipu in so se zarili drug v drugega. Iz groznih razvalin so potegnili 17 mrtvecev in 40 ranjenih.

»Beračeva« smrt.

V nedeljo pod večer je na neki obljudeni ulici v Bolonji popadla slabost 80-letnega Antona Versellija. Vsi so ga smatrali za revnega človeka; oblečen je bil prav po beraško. Ko so ga v bolnišnici preiskali, so našli v žepih 17.000 lir gotovine in preko enega milijona vrednostnih papirjev.

Merilo kulture.

Različna so merila za kulturno višino kakega naroda. Brez dvoma je pa najbolj sigurno merilo le izobrazba. Ta je pa odvisna od tega, koliko in kaj ljudje berejo. Potemtakem nam torej knjige povedo, kako je kateri narod izobražen. Pri nekaterih narodih n. pr. pri Špancih bero le takozvani boljši stanovi. Pri Dancih pa najdeš skoro v sleherni kmečki hiši lepo urejeno polico s knjigami. Tudi med našim ljudstvom je ljubezen do branja in knjige močno vkoreninjena. Narod, ki se ponaša, da ima največ knjig, so pa Nemci.

Trajne posledice.

V Neapolju je te dni umrl 52-letni Pasquale Olivieri za pasjo steklino. Stekel pes ga je namreč že l. 1906. popadel in nalahno ugriznil v mezinac na roki. Mož se za ranico niti zmenil ni. Zdaj po 24 letih pa se je steklina obnovila in je spravila moža v grob.

Vsiljiv čestilec.

Njujorški sodniki so obsodili na prisilno delo nekega Nikolaja Cacco, ker se je prevneto poganjal za naklonjenost mlade Netke Huzznung. Ob vsaki uri po dnevu in ponoči jo je klical k telefonu. Če je šla po ulici, ji je sledil zaljubljeni Miklavž kot senca. Končno se je deklica naveličala zaljubljenega muca in ga je ovadila.

Drzen rop.

V soboto okrog pol 11 predpoldne sta vdrla v neko berlinsko banko dva

maskirana roparja. Eden je z revolverjem v roki strahoval navzoče občinstvo, drugi je istotako z revolverjem v roki planil na blagajnika in mu odnesel okrog 14 tisoč nemških mark (prilčno 70 tisoč lir). S samokresi v rokah sta se nato drzneža z vso hitrostjo odstranila in s pripravljenima kolesoma odbrzela. Policiji se še niso posrečilo, da bi ju izsledila.

Minister krade.

Malokdaj kaj tacega! Kanadskega ministra za delo so zaprli, ker je obtožen, da je v neki trgovini ukradel obleko vredno tri funte.

NOV ZAHRTEN NAPAD.

V soboto 1. novembra zvečer so neznan hudodelci izvršili v Dolini pri Trstu napad na občinskega čuvaja in fašistovskega miličnika Ivana Curettija, ki se je pa k sreči rešil smrti. To je isti Ivan Kuret, na katerega so orjunaši skoro na istem mestu streljali že 7. decembra 1929., torej pred 11 meseci. Ko se je preteklo soboto z 61-letno materjo Ano, z ženo, roj. Sardoč in 4 in pol letnim sinom vračal domov v bližnji Log, so 50 korakov pred prvimi hišami prežali za drevesom nanj napadalci. Noč je bila tako temna, da nisi videl niti par metrov pred seboj, čez pokrajino se je vlekla lahka megla. Curetti, ki je poznal dobro pot, je hodil s hitrimi koraki. Ker ga otrok ni mogel dohajati je prosil očeta, naj ga vzame v naročje. To je rešilo Curettiju življenje. Zakaj ko se je bližal napadalcem, so mislili, da je otrokova senca očetov hrbet in naperili v to smer. V noči je zadonelo bolešno vpitje ranjenega očeta, pretresujoči jok zadetega otroka. Curettijeva mati se je od strahu zgrudila na tla.

Toda ne krik nedolžnega otroka in ne obupno vpitje žensk ni ustavilo napadalcev. Iz teme je bliskal strel za strelom, zdelo se je, da jih ne bo nikdar konec. Padlo jih je približno dvajset.

S pomočjo obeh žesk se je Curetti priplazil do prve hiše, kjer ga je obšla slabost. Njegov krvavi površnik je bil od krogel ves preluknjan in razcapan. K sreči ni pa nobena rana nevarna. Hudodelci so streljali v njegovo roko in otrokove noge, misleč, da merijo Curettiju v hrbet. Ranjenca so prepeljali takoj v tržaško bolnišnico kraljice Helene, kjer so zdravnik ugotovili, da je oče dobil 3 kroglice v levo roko in 2 v rebrovje, otrok pa 3 rane v desno nogo. Da se ni hujšega pripetilo, je pravi čudež.

Ranjenca so obiskali v bolnišnici med drugimi tržaški prefekt Hektor Porro, tržaški deželni tajnik fašistovske stranke Karel Perusino in podkvestor. Policija in orožniki so začeli nemudoma zasledovati hudodelce in jih iščejo po vsej okolici. Nekaj sumljivih oseb so oblasti zaprle. O poteku preiskave se varuje uradna tajnost.

Naše stališče k novemu napadu je jasno, ker smo že opetovano odločno povedali, kaj mislimo o političnih zločinih in nasilstvih.

Kako je s politiko.

SPOR MED ANGLIJO IN ŽIDOVSTVOM.

Izjava angleške vlade, da hoče spre-
meniti svojo politiko v Palestini, o
kateri je pisal zadnjič »Novi list,« je
vzbudila med Judi vsega sveta veliko
razburjenje. Iz številnih držav Evrope
in Amerike prihajajo v London pro-
testi, in tudi v Angliji sami nastopajo
vplivne osebnosti proti palestinski
politiki Delavske vlade.

Ta odpor, ki je nastal v vrstah Ju-
dov, je Mac Donaldovim ministrom
neprijeten, ker so Židje precej velik
in silno vpliven narod. Judov je na
svetu okoli 15 milijonov ljudi in v
mnogih državah imajo v gospodarstvu
in politiki vodilno besedo. Kljub temu
da so razkropljeni po vsem svetu, da
žive 1900 let pomešani med tujimi na-
rodi in da so bili stoletja hudo pre-
ganjani, so se vendar ohranili in obva-
rovali do naših dni vero in običaje
očetov. V dolgotrajnih borbah so iz-
kazali izredno žilavost, podjetnost in
nadarjenost. Posebno sposobnost so
razvili na gospodarskem polju: v trgo-
vini in v bankarstvu stoje Judje na
prvem mestu. Ni skoro večjega
bančnega ali industrijskega podjetja
na svetu, kjer bi Judje ne imeli zraven
besede.

Judje in naša doba.

Judje so ravnatelji v nemški držav-
ni banki Deutsche Bank, v državnih
bankah Italije, Jugoslavije, Francije in
drugih dežel. Nemški učenjak Wer-
ner Sombart trdi v svojem velikem
delu o modernem kapitalizmu, da je
organizacija današnjega kapitalistič-
nega gospodarstva v veliki meri delo
Judov. Nekateri pisatelji imenujejo
Jude naravnost očete kapitalističnega
gospodarskega sistema. O vplivu, ki
ga imajo Judje na moderno gospodar-
stvo, je bilo napisanih na tisoče knjig.
Ravno tako uspešno se udeležujejo
Judje v časnikarstvu. V Avstriji so
bile pred vojno in so še danes naj-
večje novine v rokah Judov: glasilo
Judov je velik liberalno-meščanski
dnevnik »Neue Freie Presse,« ravno-
tako pa urejujejo Judje dnevnik so-
cialno-demokratskega delavstva »Ar-
beiterzeitung.« Kdor prebere knjigo
pisatelja Josipa Eberla »Velesila tisk,«
mora ostrmeti, koliko vpliva imajo
Judje v novinarstvu Nemčije, Fran-
cije, Anglije in Amerike. V naši po-
krajini priča o časnikarski podjetnosti
Judov tržaški »Piccolo,« ki je najbolj
čitan list Julijske Krajine. Judje se ne
bavijo radi z obdelovanjem zemlje in
rokodelstvom, temveč se posvečujejo
najraje duševnemu delu. Iz večine so
zdravniki, odvetniki, trgovci, časniki,
karji, profesorji, bankirji, mnogo jih
je tudi poslancev in celo ministrov.

Zanimivo je, da Judje nimajo samo
velike besede v kapitalističnem svetu,
temveč imajo vpliv obenem tudi v
protikapitalističnih organizacijah. Oče
moderne socializma Karol Marx je
bil Jud, voditelj avstrijske socialne
demokracije Adler, Bauer in Seitz so

Judje, v vodstvu francoske socialne
demokracije sedi Jud Leon Blum,
Judje so glasniki sodobnega komu-
nizma, kakor Trockij, Radek in to-
variši.

Sionizem.

Ko je pred desetletji nastal odpor
proti prevelikemu vplivu Judov in se
je razvil tako zvani antisemitizem, je
kršč. socialni voditelj Karl Lueger re-
kel v šali, da ne bo iz protijudovskega
gibanja nič, ako ga ne vzamejo v roke
Judje sami. S tem je hotel označiti
sposobnost Judov.

Edino kar tlači Žide je to, da so raz-
tepeni po vsem svetu. Po razdejanju
Jeruzalema so zgubili domovino in se
ne čutijo nikjer prav doma. To hre-
penenje po lastni judovski domovini
je vzbudilo med njimi posebno gi-
banje, tako zvani sionizem, ki zahte-
va, naj se v Palestini, v zibelki izrael-
skega ljudstva, nasele zopet Judje in
ustanove tam lastno narodno državo.
Sionizem se imenuje pokret po gori
Sion, na katerem je stal nekoč slavni
Salamonov tempelj. Ustanovitelj mo-
dernega sionizma je Teodor Herzl, ki
je dokazoval, da so Judje poseben na-
rod s posebno vero in posebnim he-
brejskim jezikom, ter zahteval, naj se
Judje vzgoje v narodnem ponosu.
Oživiti je treba stari hebrejski jezik
in hebrejsko slovstvo, ustanavljati
hebrejske šole. Vrhovni smoter sio-
nizma je lastna država v Palestini.
Prvi kongres sionistov je sklical Herzl
leta 1897. in od tedaj se ta zborovanja
ponavljajo vsako drugo leto.

Balfourjeva izjava.

Povedati je pa treba, da niso vsi
Judje sionisti. Do poslednjih časov je
bila celo velikanska večina Judov pro-
ti sionizmu. Po njihovem so sicer
Judje posebna verska skupina, ki se
jasno razlikuje od vseh ostalih ver,
nikakor pa ne poseben narod. Judje
govore na Angleškem angleški, v
Nemčiji nemški, v Italiji italijanski
in spadajo k narodu, med katerimi
žive. Hebrejščina je za veliko večino
Judov mrtev jezik, ki se ne da več oži-
viti. Rabi se samo še v molilnicah ali
sinagogah. Dolžnost Judov je, da se
smatrajo za dobre in zveste Nemce,
Francoze, Angleže, Italijane in tako
dalje in opuste vsako misel na lastno
narodnost. Gorje Judom, če bi se
smatrali za poseben narod: vladajoče
večine bi jih izločile iz vseh vplivnih
meš in to bi pomenilo konec judov-
ske moči. Edino kar druži Jude, je
vera. Tako so nastale med sionisti in
ostalimi Judi ostre, strastne borbe.
Sionisti so krstili nesioniste za na-
rodne izdajalce, a jim ni nič poma-
galo. Večine niso mogli prepričati.
Dokler so v Palestini vladali Turki, je
bilo naseljevanje Judov v izraelski
deželi povrh skoraj nemogoče. Šele
ko so leta 1917. vkorakale v Jeruzalem
angleške čete in pregnale turške go-
spodarje, so oživel upi sionistov.

Da bi v boju proti Nemčiji in Av-
striji potegnili na svojo stran medna-

rodni židovski kapital in zelo vplivno
židovsko časopisje, so Angleži 2. no-
vembra 1917. obljubili Judom lastno
narodno domovje v Palestini. Tedanji
zunanj minister lord Balfour je po-
dal slovesno izjavo, da je to eden iz-
med vojnih ciljev Velike Britanije.

Narodno domovje se organizira.

Izjava je napolnila sioniste z nepo-
pisnim navdušenjem. Postali so goreči
zavezniki Anglije in založili svoje sile,
svoj denar in svoj politični vpliv za
antanto. Ko so končno zavezniki zma-
gali, so Angleži ostali v deželi in se tu
vdomačili. Imenovali so za Palestino
angleškega nadkomisarja žida Herber-
ta Samuela, dovolili Judom priselje-
vanje in jih pritegnili k sodelovanju.
Judom so prepustili politične pravice,
ki jih niso dali domačim Arabcem.
Dne 24. julija 1922. je odbor Zveze na-
rodov angleško upravo nad Palestino
odobril in dal Veliki Britaniji nalog
ali mandat, naj vlada še nadalje v nje-
nem imenu čez deželo. Judje niso do-
bili sicer neodvisne države, a so bili
kljub temu zadovoljni, zakaj pod za-
ščito Anglije se je v Palestini gradilo
polagoma njih narodno domovje. Pa-
lestina je štela ob koncu vojne 600 tisoč
Arabcev, 70 tisoč kristjanov in
komaj 50 tisoč Judov. Židovske nasel-
bine so bile torej še brezpomembne.
Pod angleško upravo se je pa vselilo v
deželo še 120.000 Judov. Če odštejemo
tiste židovske družine, ki jim v Pale-
stini ni ugajalo in so spet odpotovale,
živi danes v deželi vsega že okoli 150
tisoč Judov; nastale so kmetske nasel-
bine, na katerih uporabljajo poljedel-
ske stroje, dvignile so se elektrarne,
zgradile bolnišnice in šole in v Jeruza-
lemu je celo židovska univerza. Blizu
pristanišča Jafa se je dvignilo iz tal
moderno judovsko mesto Tell Aviv.

Vrhovni svet Judov.

Največje zmagoslavje je praznovala
židovska misel 11. avgusta 1929., ko se
je ustanovil v švicarskem mestu Zü-
richu Vrhovni svet vsega židovstva, ki
nosi skromno ime Judovske agencije.
(L'Agence Juive ali Jerwich Agency).
Do tega dne je nadomestovala Vr-
hovni svet Judov organizacija sioni-
stov. Anglija je delala dotlej le s sio-
nisti. V avgustu 1929. so se pa združili
v Vrhovnem svetu sionisti z nasprot-
niki, tako da predstavlja odslej agen-
cija Jude vsega sveta. Po določilih že
omenjenega sklepa Zveze narodov od
julija 1922. je Judovska agencija nekaj
več kakor zasebno združenje. To je
mednarodno priznana ustanova jav-
nega prava, katere naloga obstoji v
tem, da daje angleški vladi nasvete in
z njo sodeluje v »socialnih, gospo-
darskih in vseh vprašanih, ki se tičejo
organizacije narodnega judovskega
domovja in koristi judovskega prebi-
valstva v Palestini.«

Preden so se vsi Židje združili v Vr-
hovnem svetu, so se vršila med njimi
več let težavna pogajanja, sionisti in
njih nasprotniki so se strastno borili
za premoč. Končno so obveljali na-
zori nesionističnih Judov iz Združe-
nih držav Severne Amerike, ki spa-
dajo med najbogatejše: v Vrhovni

svet je prišlo polovico sionistov in polovico nasprotnikov. Med nesionisti mora biti najmanj 40 od sto Judov iz Amerike. Sionisti so dosegli le to, da je predsednik njih organizacije dr. Weizmann bil določen obenem za predsednika Vrhovnega sveta.

Kako je sestavljen.

Volitve nesionističnih odposlancev so se izvršile po posameznih državah. Tako so določili angleški nesionistični Judi na zborovanju v Londonu za Vrhovni svet 7 zastopnikov, Židje na Poljskem 14 članov, v Ameriki so izvolili 44 nesionistov, v Franciji 4, v Nemčiji 7, v Romuniji 6, na Češko-Slovaškem 3, v Italiji 1, v Palestini 6, v Jugoslaviji 1, v Bolgariji 1, v Južni Afriki 1, v Egiptu 1, na Grškem 1, v Švici 1 in tako dalje. Iz teh števil se vidi, kje so Judje naseljeni in kako so številčno porazdeljeni. Na slovesno otvoritev Vrhovnega sveta v Zürich je prišlo poleg zakonitih odposlancev tudi mnogo gostov, tako da je bilo na zborovanju več ko 2500 oseb. Zbor sta pozdravila zastopnika Zveze narodov in švicarske vlade. Med židovskimi govorniki so nastopili ljudje kakor Oskar Wassermann, ravnatelj nemške državne banke, Leon Blum, voditelj francoskih socialnih demokratov, predsednik največje industrijske zveze Anglije lord Melchet in svetovno znani učenjak profesor Albert Einstein. Na prvi seji sta izročila lord Melchet in ameriški Jud Feliks Warburg predsedniku dva čeka v vrednosti 1 milijona dolarjev ali 19 milijonov lir, da se z njimi nakupijo zemljišča v Palestini.

»Nova doba židovstva«.

Iz teh imen in dejstev se vidi, kakšna denarna in politična moč tiči za Vrhovnim svetom. Eden izmed govornikov je rekel v Zürichu, da je z ustanovitvijo Judovske agencije napočila nova doba v zgodovini Judov. Od 1897. do avgusta 1929. so vodili židovsko narodno gibanje le sionisti, odslej so pa Judje vsega sveta združeni v agenciji in bodo delali z združenimi močmi. Vrhovni svet je sklenil, da se

mora naseljevanje pospešiti, v prihodnjih 5 letih mora vsako leto 20.000 Judov v Palestino. Skrbeti je treba, da se Judje posvetijo poljedelstvu, zakaj le kmet je zdrava narodova podlaga. Nakupovanje zemlje naj se vrši na veliko, in sicer po dobro premišljenem načrtu. Okoli naselbin se morajo zidati udobne stanovanjske hiše, da bodo židovski delavci lažje tekmovali z Arabci. V industrijskih podjetjih naj se zaposlujejo le Židje.

Vrhovnem svetu so določili v Zürichu letni proračun 750.000 angleških funtov, kar pomeni 82 in pol milijonov italijanskih lir. Toliko denarja potrebuje vsako leto Vrhovni svet, da lahko vrši svojo nalogo. Od te svote plačujejo 60 od sto nesionistični Judje iz Združenih držav Severne Amerike, kjer živi malo manj nego 4 milijone in pol Judov. Samo v Njujorku prebiva 1 milijon 765 tisoč Židov, tako da imenujejo Njujork po pravici najmočnejše judovsko mesto na svetu.

Prvi spor.

Medtem ko so židovski odposlanci iz vsega sveta zborovali in sklepali v Zürichu ter se zahvaljevali Angliji za pomoč in naklonjenost, je izbruhnil v Palestini krvav upor arabske večine. Vedno večje priseljevanje Judov je Arabce že dolgo časa izzivalo. S prikrito jezo so gledali, kako jim priseljenci trgajo zemljo iz rok in jih čedalje bolj izrivajo iz gospodarskega in javnega življenja. Najbolj jih je žalilo, da Angleži tujce kar odkrito podpirajo, da jim dajejo predprave in jim hočejo pomagati, da bi postali v deželi večina. Avgusta lanskega leta je jeza Arabcev prekipela. Kakor je »Novi list« svoj čas že pisal, so Arabci vdrli v židovske naselbine in vprizorili med prebivalstvom grozovito klanje.

Ves judovski tisk sveta se je tresel ogorčenja in začel napadati angleška oblastva, da niso znala ščititi lastnine in osebne varnosti židovskega ljudstva. Ker vrši Anglija gospodstvo nad Palestino po nalogu Zveze narodov, so prišli palestinski dogodki pred židovsko skupščino, to se pravi pred

posebno komisijo zveze. Judom, ki imajo kakor rečeno v svetu velik vpliv, se je posrečilo, da je septembra tega leta Zveza narodov izrekla Angležem radi palestinskih nemirov prikrit ukor, kar je Delavsko vlado neprijetno zadelo.

Parlament v Palestini.

V odgovor je londonska vlada priobčila mesec za tem izjavo, da hoče spremeniti svojo politiko v Palestini. Sklenila je ustanoviti nekak parlament, nazvan »Zakonodajni svet«, v katerem naj sedi poleg angleškega nadkomisarja 22 palestinskih poslancev. Ker tvorijo Arabci v Palestini velikansko večino prebivalcev, je jasno, da bodo pri volitvah na celi črti zmagali in porazili judovske kandidate. Če bi se vsi poslanci volili po splošni in enaki volilni pravici, bi Arabci postali gospodarji parlamenta in se uprli lahko z zakonitimi sredstvi judovskemu prodiranju v deželo. Da bi se to ne zgodilo, so Angleži določili, da bo izmed 22 poslancev deset imenovala vlada, razen tega so si pridržali vso vojaško in policijsko oblast nad pokrajino. Judje so smatrali kljub temu izjavo angleške vlade za napad na njih interese, za kršitev danih oljub in podpisanih pogodb in rekli, da se Angleži hočejo maščevati. V tem jih je potrdilo tudi to, da je angleška vlada ustavila za sedaj naseljevanje Judov, češ da gospodarske razmere v Palestini tega trenutno ne dopuščajo. Angleži so poleg tega še poudarili, da je njih dolžnost skrbeti tudi za koristi Arabcev in ne samo za judovske priseljence.

Narodna domačija v nevarnosti.

V znak protesta je predsednik Vrhovnega sveta dr. Weizmann odstopil in javil, da se bo mednarodna organizacija sionistov, ki ima svoj sedež v Londonu, preselila v Ameriko. Dr. Weizmann je rekel, da so Judje vložili v Palestino že 40 milijonov angleških funtov ali 3 milijarde 680 milijonov italijanskih lir, in s tem znatno koristili gospodarskemu razvoju de-

V. J. Križanovska:

KRALJICA HATASU.

Roman iz življenja starih Egipčanov.

Kmalu nato so sledile v Tebah nove slavnosti. Prihajali so Egiptu podjarmljeni narodi, ki so prinašali darove in davek. Izprevodi so bili pestri in neskončni. Neizmerna bogastva v blagu, zlatu in draguljih so se kupičila v kraljevskih zakladnicah. Na teh slavnostih se je Horemseb poklonil kraljici in ji prinesel dragocene darove.

V svoji najdragocenejši opravi in z bajnolepimi dragulji posuta je kraljica sedela na svojem sijajnem prestolu na odru velike slavnostne dvorane v kraljevski palači. Ko se je Horemseb približal kraljici, je napravil nanjo neugoden vtis. Skoraj zasovražila je tega lepega mladega moža, ki je bil takorekoč ustvarjen, da ugaja. Ob njegovem pogledu je Tutmes, ki je stal kraljici ob strani, prebledel in popadla ga je taka slabost, da je zaprl oči.

Horemseb ni slutil, kakšen neprijeten in neprijeteljski občutek je vzbudil v svojih kraljevskih pred-

stojnikih. Padel je na zemljo in jo poljubil. Ko je vstal, se je srečal s hladnim in kakor jeklo ostrim pogledom Hatasu. V kraljičinem glasu je zvenela neprijetna strogoost, ko je pristavila, potem ko se mu je bila zahvalila za prinesene darove:

»Sicer pa si prišel nekoliko prepozno izvršiti dolžnost napram poglavarjema rodbine. Knezovo mesto je poleg prestola. Zakaj se izogiblješ svetu in tratiš po nemarnem in v brezdelju svoje življenje? Zakaj se izogiblješ dolžnostim soproga in očeta in nimaš še žene niti naslednika, ki bi nadaljeval tvoj rod?«

Rahla rdečica se je pojavila na bledem Horemsebovem obličju. Vendar pa je zatajil jezo, ki se ga je pollašala pri tem javnem ukoru, se globoko priklonil s prekrižanima rokama na prsih in dejal:

»Božanska Rajeva hčerka! Poslušaj milostno svojega najmirnejšega in najvdanejšega podanika. Storil sem zaobljubo nesmrtnikom, da bom živel samotarsko življenje. Ti veš, da ni mogoče prekršiti bogovom dane zaobljube. Že dlje časa se je v moji duši vršil boj med mojo vročo željo, pasti k tvojim nogam, in med strahom, da postanem krivoprisežnik. Vendar pa so mi božanstva z vidnimi znaki dovolila ostaviti svoje zaobljube in se naslajati ob tvoji veličini. Toda čez nekaj

žele. Od tega da so imeli veliko do- brega tudi Arabci. Če vlada danes med Arabci brezposelnost, je tega kriva edino svetovna gospodarska kriza. V znak protesta je odstopil tudi voditelj ameriških Judov Feliks Warburg. Ameriški Židje so poslali k predsedniku Združenih držav Hoo- verju odposlanstvo in zahtevali, naj ameriška vlada v Londonu uradno protestira. Veliko ogorčenje se je po- lastilo tudi Judov na Poljskem. V Varšavi so se vršili protestni shodi in židovska mladina je razbila okna an- gleškega poslaništva. Proti angleški vladi so se vzdignili tudi francoski senator in bivši minister Žid Justin Godart ter cela vrsta angleških poli- tikov. Judje v Palestini sami so skle- nili, da parlamenta ne priznajo in da

se ne bodo udeležili volitev. Če se Ju- dom zabrani priseljevanje, — so izja- vili — se narodna domačija v Pale- stini ne more izgraditi in pisane ob- ljube Zveze narodov in Anglije po- stanejo prazna beseda.

Toda tudi Arabci niso zadovoljni s politiko angleške vlade, zakaj oni so zahtevali, naj se Judom sploh prepove naseljevanje v deželi.

Položaj Velike Britanije je zelo te- žaven. Mogočnim mednarodnim ži- dovskim organizacijam bi se sicer ne rada zamerila, obenem se pa mora ozirati tudi na svoje mohamedanske, Arabcem prijazne podanike, ki žive v milijonskih množicah po razsežnih prekmorskih deželah Azije in Afrike.

Zadovoljiti popolnoma ene in dru- ge je seveda nemogoče.

Vtisi lurškega romanja.

(Z romanja po francoskih svetiščih.)

Pri presv. Srcu.

Mesec bo že jutri, kar sem maševal 18. 9. tam prav ob strani oltarja, pred katerim je tolikokrat klečala sv. Mar- garetta Alakok — in kjer se ji je Go- spod razodel. Hitro teče čas, zdi se mi, da je bilo včeraj. Na severni stra- ni mesteca Parè je samostan sester Obiskovanja Marijinega. Cerkev, pri- zidana temu samostanu je tisti sveti kraj, kjer se je presv. Srce prvič razodelo ubogi redovnici. V tem krasnem svetišču vise neštete za- stave narodov, ki so se priporočali in izročali v varstvo presv. Srcu. Med temi zastavami smo romarji opazili znana in neznana bandera, a najbolj se opazi zastava francoske armade, ki se je za časa svetovne vojne v veliki sili posvetila cela presv. Srcu. — Ro- marji, ki smo postali že zelo številni, ker je prišel iz Italije nov vlak do Parè le Moniala, smo imeli od 10. do 11. predpoldne tu v kapeli prikazo- vanja skupno uro češčenja.

V Parè le Monialu pa je tudi samo- stan čč. oo. jezuitov. V tem samo- stanu je živel spovednik sv. Marjete

Alakok, jezuitski pater Klavdij Ko- lombijer, ki ga je Jezus sam označil svetnici kot njeno pomoč v širjenju češčenja presv. Srca. Ta sv. mož je bil lansko leto v juniju prištet blaže- nim in jezuitski red zida s pomočjo meščanov in romarjev tamkaj novo cerkev njemu v čast.

Sv. župnik.

Tri ure brze vožnje z vlakom iz Parè-ja pripelje romarja v veliko in- dustrijsko mesto Lyon; zlasti cvete v njem industrija in trgovina svilnatih izdelkov. Kolodvor tega mesta zavze- ma več prostora, kakor celo goriško mesto. Pa ni bilo mesto cilj našega romanja, le prenočili smo v njem za- to, da smo se naslednji dan, 19. sep- tembra, z mnogoštevilnimi avtobusi peljali v kakih 40 km oddaljeno vas Ars, da počastimo svetnika in zavet- nika vseh dušnih pastirjev, sv. pode- želskega župnika Janeza Vianey-a. — Naj tu povem, da se je v Franciji mnogo prijetneje voziti z avtomo- bili, kakor drugod po svetu, to pa zato, ker so vse državne in provinci- jalne ter tudi mnogo občinskih cest

tlakovane z asfaltom. Gladke so, brez prahu v suši, brez blata v dežju. — Bila je 8. proč, ko smo prišli v Ars. Lepa, še precej velika vas je. Tu je pasel duše do leta 1859. mož, ki mu Bog ni dal posvetnih talentov, pač pa mnogo nebeških. Le za silo je zdelal šole, v nobeni svetni vednosti se ni odlikoval, a je nazadnje kot priprost župnik pokazal, da ima vsevednost svetnikov. Iz najoddaljenejših krajev Francije so hodili k njemu k spovedi, po nasvet, po tolažbo, pozneje tudi iz drugih evropskih in celo ameriških držav. Skozi 20 let so se vršile te pro- cesije ljudi vseh stanov in vsake sta- rosti v priprosto vasico Ars k sv. župniku in računajo, da jih je vsako leto prišlo vsaj dvestotisoč. Sv. mož je imel pogled v duše, vedel je skrivne reči, znal je ganiti najtrdovratnejše grešnike, a vlti tolažbo tudi najbolj obupanim. Vse je imel za druge, zase nič. Njegovo župnišče še stoji in v njem njegova oprava, vse najbolj pri- prosto. V stari zakristiji stare cerkve je še nerodna spovednica, v kateri je pa sv. župnik presedel po 10 in več ur na dan. On sam leži nestrohnjen, oblečen v črn talar in bel roket v ka- peli nove cerkve kot priča, kako Bog ponižne povzdiguje. Za sobrate naše, dušne pastirje, za nadpastirja naše škofije, so se goreče prošnje romarjev — pastirjev dvigale k sv. župniku. In za nam v oskrbo izročene ovce tudi.

Nazaj gredè smo se z vspenjačo po- speli h krasni baziliki Matere božje Fourviere, ki kraljuje na visokem griču nad Lyonom. Že ob 5. popoldne pa nas je sprejel vlak, da nas ne iz- pusti več do Lurda.

V Lyonu se je pripravljalo na ne- vihto, ko smo ob 5. odhajali; tolažili smo se, da bo naslednji dan v 500 km oddaljenem Lurdu lepo vreme — dir- jali smo celo noč do Avignona proti jugu, od tam proti zapadu ob sever- nem obronku Pirenejskega gorovja.

Vlaki v Franciji dirjajo, da se na svojem sedežu kar ziblješ. Ne smeš misliti na to, kaj bi bilo, če bi se zdaj- le zadeli v kako oviro. Pa so le bolj redke take nesreče. Zato ljudje brez-

tednov se moram vrniti v svojo pusto palačo v Mem- fisu.«

Kraljica je z očitnim začudenjem poslušala to pojasnilo. Res je, da so prihajale do njenih ušes razne čudne in sumljive govorice o memfijskem čarovniku, vendar pa ni bilo do sedaj še nikake pritožbe. Dasi je bilo čudno, da se je mladi in lepi mož vezal z zaobljubo na samotarsko življenje, vendar mu ni mogla ničesar očitati.

»Nikakor ne zahtevam od tebe, da postani krivo- prisežnik pred bogovi,« je dejala. »Ravnaj, kakor ti veleva vest. V času, ki ga misliš preživeti v Tebah, si mi drag gost na dvoru. Zdaj pa sedi na mesto poleg kraljeviča, mojega brata.«

Od tistega dne se je Horemseb udeleževal dru- žabnih slavnosti. Odzval se je raznim povabilom ter se udeleževal zabav mladine. Posebno so norele za njim ženske, toda nobeni ni dajal posebnih prednosti. Nje- govo srce je ostalo hladno in delal se je, kakor da ne vidi nevarnih strasti, ki jih je vzbujal v vročih srcih egiptovskih deklet.

Tako so pretekli trije tedni. Nejšta se ni pokazala na nobeni slavnosti. Silna slabost in težka mrzlica sta

jo priklenili na posteljo. Samo Roanta je zahajala k njej in ji poročala o vseh novostih v Tebah.

Končno se je mlada žena toliko popravila, da je obljubila Roanti svojo udeležbo na slavnosti, ki jo je pripravljala Hnumgoten. Nejšta je bila potrta. Trenotek Sargonove vrnitve se je vedno bolj približeval. Ta ne- premostljiva ovira med njo in Romo jo je silno mučila. Na slavnost pa je prišla krasno opravljena. Otožni iz- raz njenega obličja je še povečal njeno privlačno le- poto.

Ko jo je Roanta zagledala, ji je izrekla svoje ob- čudovanje in začela takoj govoriti o Horemsebu. Kon- čno je dejala poredno: »Horemseb je nenavaden človek. Čuvaj se ga. Njegov ognjeni pogled meče nepremag- ljive plamene v srce vlake mlade in svobodne ženske. Da ne zapadeš čarom!«

Preziren usmev se je pojavil na Nejtinih ustnah. Nekaj neprijaznega je zvenelo v njenem zbadljivem glasu, ko je odgovorila:

»Lep je kakor Horus, bog ljubezni! Ali pa veš, da boga obožujejo, nikakor pa ga ne ljubijo? Gotovo se bom poklonila Horemsebu, toda ni me strah, da bi se vanj zaljubila!«

»Nejšta! Brezumnica! Ne izzivaj tega čudovitega

skrbno kramljajo, čitajo, tudi spê v vozovih. Tako sem videl iz Pariza proti Trouville v rapidnem vlaku, ki se na progi 250 km ni nič ustavil, po vozovih prizore domače družinske sobe. Mali dečko se je igral po tlaku vagonovega hodnika z majhnim avtom in mi ga je prinesel v po-pravo, ko se mu je nekaj polomilo. Njegova mati pa je brezskrbno čitala knjigo.

Naša noč v vlaku je prešla mirno in brez vsake večje nesreče, če odšteješ par manjših nezgod: pohojenih nog in razbitih steklenic. — K sreči je bila v njih le mineralna voda. Proti jutru je postajalo čedalje bolj hladno, megle so ležale po pokrajini — a od Tarba proti Lurdu je vsaj dež jenjal. Malo pred 8. zjutraj, dne 20. septembra, smo zagledali na neki goliči velik križ. Vedeli smo, da smo v Lurdu.

Lurd.

Zdaj pa bi najraje odložil pero, kajti Lurd videti in doživeti je eno, o njem pisati pa je drugo. Ne da se popisati niti kraj, niti dogodki tega kraja. Treba je biti osebno pred duplino masabijelsko, treba je stopati med tisoči v pobožnih procesijah, treba je v zboru tisočev klicati h Kristusu in Njegovi Materi — potem boš vedel, kaj je Lurd.

Prva pot romarjeva iz hotela, kjer je dobil za par dni stanovanje, je v svetišče, do lurške jame. Tam ob reki Gav, ki je nekoliko večja, a mnogo bolj deroča kot naša Vipava, se vzdiguje živa pečina: masabijelsko skalovje, trdo kot železo — a vendar od vode izvotleno in preluknjano. V eni izmed takih votlin je 11. februarja l. 1858. videla srečna deklica Bernardka Subirusova prelepo Gospo, ki jo je učila rožni venec moliti, jo vabila skozi 15 dni k votlini, ji naročila, naj studenčkovo vodo odgrebe, naj ljudi povabi k votlini v procesijah in naj duhovnikom naroči, da se ji tu sezida svetišče. Na vprašanje deklice, kdo da je, je nebeška Gospa izgovorila: Jaz sem brezmadežno spočeta. (L. 1854. je papež Pij IX. razglasil kot

versko resnico brezmadežno spočetje D. M.).

Na kraju prikazni je danes lep kip Brezmadežne. Med skalovjem in med reko Gav, kjer je klečala Bernardka, pa je tlakovan prostor, vedno poln pobožnih romarjev; pod duplino je oltar, prižnica in stojalo za darovane goreče sveče, nad duplino pa se vzdiguje ponosna bazilika Brezmadežne. Pod njo je v skalo vsekana druga cerkev, imenovana »Kripta«, posvečena l. 1866. V nji gori 25 svetilnic dan in noč. V vzhodju kripte pa je krasna tretja cerkev »Rožnenska«, ki jo je zidal stavbenik Hardy od l. 1883. do 1889. z glavnim in 15terimi stranskimi oltarji odgovarjajočimi 15 skrivnostim sv. rožnega venca. — Pred rožnensko cerkvijo je pa okolu 400 metrov dolg in 60 m širok raven prostor, z lepimi širokimi cestami, ki se pred baziliko vzpnejo z dveh strani nad umetno zgrajenimi oboki, da kot venec obkrožajo trg rožnenske cerkve. Na tem trgu se vrše prizori, ki ne gredo več iz spomina — blagoslavljanje bolnikov z Najsvetejšim okrog 5. popoldne in procesija romarjev z gorečimi svečami ob 8½ zvečer.

Lurški čudeži.

Ni mogoče popisati, treba je doživeti, kdor hoče imeti pojem o živi veri, trdnem zaupanju zdravih in bolnih romarjev, ki se dan za dnem zgrinjajo okrog lurške Gospe. Koliko težko bolnih je že iz lurških kopeli prišlo ozdravljenih! Sv. Cerkev svoje sodbe nikdar prenačljeno ne izreče o takih čudežnih ozdravljenjih. Pusti vso prostost zdravniški komisiji, ki tam v bližini rožnenske cerkve stalno posluje in h kateri ima dostop vsak diplomiran zdravnik. V največ slučajih morajo zdravniki sami zapisati in podpisati, da ne znajo razložiti tega ali onega hipnega ozdravljenja drugače kakor s tem, da so božje roke posegle vmes. — Letošnji romarji smo videli in govorili pri votlini z re-dovnico, ki je bila l. 1929. na tem, da v kratkem umrje za jetiko — v Lurdu je hipno ozdravela, ostala zdrava celo

leto, opravljala navadna svoja dela, in letos se je prišla Mariji zahvalit z našim zadnjim romarskim vlakom, ki je poleg »Celega vlaka« — bolnikov pripeljal iz Italije naravnost v Lurd še nekaj stotin romarjev, tako da nas je bilo nazadnje samo iz Italije čez 2000 tamkaj. — Videli smo v soboto, 20. septembra popoldne, po končanem blagoslavljanju bolnikov na rožnenskem trgu, kako je okrog 20-letno dekle, že 3 leta hromo zaradi kostne jetike in z nogo v gipsu, doma tam od Genove, nenadoma vstalo iz bolniške postelje in začelo hoditi z blaženim in hvaležnim smehljanjem na ustih. Videli smo jo potem še vse dni našega lurškega bivanja do 23. 9. zvečer, kako je v spremstvu domačih krepko hodila z rožnim vencem v roki se zahvaljevat Mariji k duplini. Tudi ni mogoče popisati mogočne večerne procesije, ko 5 do 6 tisoč romarjev z gorečo svečo v roki začne procesijo pri duplini in jo nadaljuje po vspehi cesti gori do bazilike, zopet doli tja do kipa sv. Mihaela nadangela in nazaj pred rožnensko cerkev pojoč vsak v svojem jeziku pesem o Mariji in Bernardki z vedno se ponavljajočim refrenom: Ave, Ave, Ave Marija, ki je vsem narodnostim skupen. In sklep te večerne procesije, kako je veličasten! Pred cerkvijo stoječa tisočglava množica poje enoglasno — koralno veroizpoved pod vodstvom duhovnika, ki z vzvišenega stojišča pred cerkvenimi vrati vodi tisočera grla. Videti je treba, popisati se ne da veličastnost tega prizora. — Vse je v Lurdu nekaj posebnega. Posebnost so gospodje in gospodične tudi visokega stanu, ki se prostovoljno ponudijo v strežbo in prevažanje bolnikov in opravljajo to delo z rožnim vencem v rokah, posebnost so advokati in zdravniki in učitelji — romarji, ki prosijo duhovnika romarja, če bi jim storil uslugo, da bi mu smeli streči pri sv. maši in če bi jim on povrnil uslugo s tem, da bi jih obhajal med mašo, posebnost je okrog 70 oltarjev v vseh treh cerkvah, posebnost pa tudi to, da se na vseh oltarjih od ranega jutra do

in tajinstvenega človeka! Notranji glas mi pravi, da ti to prinese...«

Roanta je strašno prebledela in utihnila. Pridušen vzklík se ji je izvil iz ust. Njen pogled je padel po naključju na moža, ki je slonel ob granitnem levu na vzhodju terase.

Strah in tesnoba sta prevzela srce mlade žene.

Kako je Horemseb prišel semkaj? Kako dolgo stoji tu? Bržkone je vstopil skozi tajne duri, medtem ko so ga ostali slavnostno čakali pri glavnem uhodu.

Nejta se je okrenila in začudeno pogledala moža, stoječega pod teraso. Nikoli ga ni še videla, vendar pa je vedela, da je to knez. Bil je videti ravnodušen, toda izpod napol priprtih vek je uprl svoj ognjeviti in ostri pogled v Nejto. Na njegovih ustnah mu je poigral nepopisen usmev.

»Ah, knez! Kako si naju prestrašill! Ni lepo, da tako presenečaš mlade žene,« je rekla končno Roanta, ki se je opomogla od zadrege.

»Nasprotno, to mi je bilo sila prijetno. Krasen pogled: dve zali ženski, ki ne slutita, da se kdo ob njiju naslaja!« je rekel knez in naglo stopal po stopnicah na teraso.

Stisnil je Roanti prijateljski roko in pristopil k

Nejti ter se ji spoštljivo priklonil. Izraz začudenja in posmeha se je lestekal v njegovem temnem pogledu, ki ga je uprl v predrznico, ki se je osmelila zasmehovati njegovo moč.

Nejta se je vzravnala in ga prezirno pogledala. Sklenjene in rdeče ustne so izražale nepristopno oholost, a v krasnih plamtečih očeh se je zrcalila ledena ravnodušnost. Iz vse njene postave je dehtela upornost in neprikrito nasprotstvo.

»Pozdravljena, najlepša Tebanka! Srečen sem, da vidim končno plemenito Nejto, hčerko Mena, slavnega prijatelja mojega očeta,« je rekel Horemseb. »Dovoli, da ti povem, da sem slišal tvoje besede. Vendar pa imam pravico, hvaliti tvojo lepoto in tvoje čare, s katerimi so te obdarili bogovi. Kajpak da ne moreš ljubiti vseh svojih oboževalcev!«

Tako nizko se je sklonil k njej, da se je njegov topli dih dotaknil Nejtinega obličja. Njegov očarujoči pogled jo je presunjal.

Njeno obličje je zagorelo, nato se je naglo odmaknila. Prijetna, toda dušeca vonjava ji je puhnila v nos, da ji je zastal dih. Njene ustne so podhrtevale, ko je odgovorila s temnim glasom:

»Bogu ni treba stopati s svojega podstavka, da

poznega predpoldneva mašuje. Tudi do 600 duhovnikov se včasih nabere, ki hočejo vsi maševati v Lurdu. Posebnost so zvečer električno razsvetljena pročelja, zvoniki cerkva in krasen kip Matere božje pred rožnenskim trgom, posebnost je celo ura, ki ne bije ur, ampak lepo melodijo lurske pesmi: Ave, ave, ave Marija! V tistih dneh, ko je bilo čez 2000 romarjev iz Italije v Lurdu, so bila tam še naslednja romanja: Belgijci, Strazburžani, Španci, in romanje neke francoske škofije. Vsak je molil, pel, klical v svojem jeziku — pa je Francoz nemškega bolnika in Španec belgijskega prevažal, ker je vse združila Marija. Tu ni bilo ne Belgijca, ne Francoza, ne Nemca, ne Španca, ne Italijana — bili smo romarji Marijini. Tako bo nekako tudi v nebesih, sem si mislil.

Domov.

Štiri blažene dni smo romarji preživeli ob vznožju Brezmadežne. Prehitro so minuli med svetimi opravili, molitvami, procesijami, obiskovanjem krasnega Križevega pota na gričku

nad baziliko. Prišel je 23. september — zadnji dan. Kupi še par spominkov za domače — ves Lurd ni nič drugega kakor hotel in prodajalna — natoči si ob duplini lurske vode, ki je zdaj speljana po ceveh v javne odtokne in dalje v piscine, poslovi se z goreče zmoljenim rožnim vencem zadnji krat od Marije in — odtrgaj se od tam, ker zlepa kar ne prideš proč, vedno znova bi jo gledal, vedno znova pozdravljal.

Noč nas je vzela. Vlak je drvel do Marseija, kjer smo obiskali na goli skali sezidano baziliko Marije, varuhinje mesta, in zopet smo drveli dalje mimo Nice, Monte Carla nazaj v Italijo. — Ob vstopu na italijansko ozemlje pa je bil naš romarski vlak razpuščen. Razkropili smo se, — a spomin na Lurd in celo romanje ostane drag v naših dušah in upamo, da tudi zapisan v knjigo našega življenja pri Bogu. — Tebi pa, prijatelj gosp. Tine, ki si ves čas dobro skrbel kot voditelj skupine Goričanov za nas, bodi izrečena častna hvala in pohvala!

Kaj nam pišejo z dežele?

Iz idrijskega kotla in okolice.

V spomin rajnkih. — Vsa cerkvena opravila so se vršila v nedeljo. Pokopališče je bilo krasno ozaljšano. Podjetnost ljudi v tem oziru iz leta v leto vidno napreduje; želeli bi, da bi vsaj del tega napredka tudi med letom izvajali. — Vse obzodbe pa je vredna navada nekaterih ljudi, ki celo ob takih prilikah kolesarijo po pokopališču.

Praznovanje. — Na praznik 28. m. m. je na glavnem trgu govoril zbranemu občinstvu vrhovni nadzornik idrijskega rudnika g. Plinij Mutto. Delo pri rudniku je počivalo.

Novi grobovi. — Minulo sre-

do je na poti v mesto zadela kap 54-letno vdovo Ivano Svetličičevo iz Brusovša. Ko so jo pripeljali domov je izdihnila. — Na praznik vseh svetih smo pokopali 46-letnega Cesare Tomasija, jamskega paznika. Pokojni je bil doma iz notranjosti države (okraj Brescia); med rudarji je bil radi stroge nepristranosti in prijaznega značaja splošno spoštovan; to je pokazal tudi pogreb. — V tržaški bolnišnici je umrla 60-letna Apolonija Novakova, žena vp. rudn. paznika. Vsem večni pokoj!

Osebna vest. — Na izprazneno mesto idrijskega mestnega tajnika je prišel g. Bordin Emilij.

Vojsko nad Idrijo. — (Zvonovi. — Smrt. — Cesta.) — Pred vojno smo imeli tri zvonove; malega in ve-

likega nam je vzela kruta vojna, srednji je pa kmalu nato menda kar od žalosti počil. Tako smo do 5. m. m. vse vesele in žalostne dogodke proslavljali in objokavali ob zvokih neprijetnega udarjanja v zvoniku. Večji in srednji zvon sta bila vlita leta 1738, mali pa leta 1863. v Samasovi tovarni v Ljubljani. Srednji nam je služil torej 192 let! Sedaj smo ga poslali v padovansko livarno, od koder bo v družbi večjega in manjšega tovariša slovesno in v srčno veselje župljanov v kratkem prišel zopet na svoje mesto. Trenutno smo brez vsakega zvonjenja. Prvega smo tako pokopali 66-letnega Valentina Hvalo, zidarkega mojstra.

Gore nad Idrijo. — (Smrt.) — Oglasili so se zvonovi in zapeli mrtvaško pesem Francetu Leskovcu, p. d. staremu Hladniku, najstarejšemu možu v bivši dolski občini. Vedno je pravil, da mu je nekoč neki gospod rekel, da bo učakal visoko starost. In res, že aprila meseca je praznoval svoj 90. rojstni dan, a vedno zdrav in krepak, dasi je živel bolj ob pomanjkanju kot pa v izobilju; le hodil je bolj težko radi ohromelih nog, kar je bilo posledica težke opekline iz leta 1882., ko je vsa vas gorela in se je nanj sesula cela plast goreče slamnate strehe. Toda kljub temu je bil vsak dan pri sv. maši. Svoj čas je bil tudi cerkveni ključar, vseskozi pa poštenjak in mož globoko verskega prepričanja. Naj počiva v miru in pri Bogu uživa zaslužno plačilo!

Sp. Idrija. — Opozarjamo na živinski in kramarski semenj, ki bo na dan sv. Martina, dne 11. t. m.

S Pivke.

Matenja vas. — Slučaj je nanesel, da sem šel skozi lepo Matenjo vas, a kmalu se mi je vtis pokvaril, ker sem brž opazil dvojico deklet, ki sta se po nespodobnosti prav odlikovali. — Stopil sem v gostilno »pri Janezu«, kjer je kramljalo par možakarjev in tožilo o slabih poteh. Posebno gozdna pota so popravila potrebna. Sneg me

prevzame suženjsko službo pri navadni smrtni ženski. Sicer pa bi bilo to brezuspešno, Horemseb, ker sem poročena. Moj mož, kraljevič Sargon, se vrne čez nekaj tednov. Njegova roka je trdna, njegovo bodala ostro.»

Nejta je govorila z naraščajočim gnevom. Zavedela se je, da more imeti ta mož usodno moč nad ženskimi srci. V nekakšno samoobrambo je omenila Sargona, svojega moža. Tudi je primerjala Romov čisti in ljubeznivi pogled s črnimi knezovimi očmi, ki so imele v sebi nekaj krutega in hladnega.

Med slavnostjo je Nejta odšla za nekaj časa v vrt, da se naučije čistega zraku. Neki nemir jo je mučil. Knezov obraz jo je preganjal, dasi ga je jezno odganjala. Sedla je na klopico, ker se je je polotila slabost. Zadremala je nekoliko. Ko se je prebudila, je začutila prijetno in silno vonjavo, kakor da je sredi rožnatih grmov. Obličje ji je plamtelo v ognju, a srce ji je silno bilo.

Nesla je roko k prsim, pa je zatipala nekaj vlažnega in mehkega. Bila je rdeča roža z napol odprtimi popkom.

»Ah! Medtem ko sem spala, je nekdo pristopil k meni in mi dal to rožo. Kako neprijetno je vse to!« je

rekla jezno in vrgla cvetko v travo. Nato se je naglo vrnila v dvorano in prisedla k skupini žensk.

Nejta se je vrnila domov resno bolna. Vse telo ji je gorelo, v glavi se ji je vrtelo, a ostra tesnoba jo je tiščala v prsih. Medtem ko so jo služabnice slačile, je padla v nezavest.

Naslednji dnevi so bili strašni zanjo. Srce ji je bilo prazno: v njem ni bilo več prostora za Romo, Sargon je bil pozabljen. Pač pa ji je lebdel pred očmi neprestano Horemsebov zapeljivi obraz in jo preganjal celo v snu.

Nekoč jo je obiskala Hatasu. Prišla je pogledat, kako ji gre z zdravjem. Povedala ji je, da je Sargon zbolel in ostal v neki trdnjavi. Toda bil je že izven nevarnosti. Najpozneje v šestih tednih se vrne v Tebe.

Ko se je Nejta nekoč zračila na svoji priljubljeni terasi ob Nilu, je stopila k njej mala črnka:

»Gospa, neki bogato opravljen sluga, ki ni hotel povedati imena svojega gospoda, je prinesel tole,« je dejala deklica ter ji izročila prelepe rdeče rože, ki so bile okusno vložene v zlat košek.

(Dalje prih.)

je tudi presenetil, ker je pregrnil že vso pokrajino.

Hrenovice. — (Vseh mrtvih dan.) — Popoldne po večernicah smo imeli govor, ki je presunil naša srca. Potem smo se združili v procesiji in šli na pokopališče naših dragih. Grobovi so bili lepo okrašeni. V molitvi smo se spomnili tudi naših dragih padlih očetov, sinov, bratov, ki počivajo Bog ve kje,

»kjer nihče jim cvetja ne sadi,
nihče jim lučke ne prižiga,
nihče na grobu ne kleči.«

Zagorje na Pivki. — (Že drugi opomin.) — Kot povsod tako so tudi pri nas pošteni in razbrzdani fantje. Slednji se prav odlikujejo. Tako se ga napijejo včasih, da jim je še mačka botra. Ko jih spodijo iz gostiln, gredo kar nepovabljeni po hišah in tu vpričo domačih sušljajo nespodobnosti. Ko vidijo, da se nihče ne zmeni zanje, se pobero mrmrajoč kot da je mrmranje pozdrav. V svojih pogovorih se najraje zaletujejo v poštena dekleta, jim prorokujejo, da bodo ostale tete itd. S fanti ženini iz sosednih vasi se pa spuščajo v prepire. Temu mora biti enkrat konec, saj tako bodo še pošteni fantje prišli na slab glas. *Vaščanka.*

Iz Brd.

Gor. Cerovo. — Slabe letine še niso izmodrile par naših fantov, da ne bi klicali božje jeze z nesramnim bogokletjem. Tudi razsajanje po cele noči je pri njih v navadi. Ali bi ne vzeli raje v roke kako dobro in poučno knjigo ali časopis. V branju je izobrazba, ne pa v praznem postavljanju. Pa tudi dekletom menda ni odveč par resnih besed v opomin. Saj je znano gorje v eni hiši tu blizu nas.

Družinski oče.

Iz Vipavske doline.

Vipava. — (Krojni tečaj. — Posebnež. — Ceste.) — Pred kratkim se je otvoril pri nas krojni tečaj g. Ernesta Krapeža. Vseh udeležencev je 15; 13 šivilj in dva krojača. — V naši sredi živi posebnež svoje vrste g. Lipe, ki se bliža že osemdesetim. Mož je izvrsten mizar, pa še večji šaljivec. Pri tem pa tudi na smrt misli. Dal si je že izkopati grob z napisom »Tukaj bo počival Lipe Andlovec«. Sam si je naredil že prav lepo rakev; v njej je poseben skrit predal. Čemu bo služil, se ne ve. — Naša občina je postala po združenju sosednih občin Velika Vipava. Njeni veličini pa ne dela prav nič časti zlasti zemonska pot, ki je bila popravljena zadnjič pred štirimi leti. Tu naj možje na občini zastavijo malo svojega vpliva.

Dornberg. — (Trgatev.) — Radi slabega vremena in izbiranja gnilega grozdja se je letošnja trgatev dolgo zavlekla. Trgatev iz sosednih vasi je bilo vse polno. Dobro, da so prišli. Med trgači ni bilo navadnega veselja. Nekdaj je bila glavna skrb, da si spravil pridelek pod streho. Sedaj je pa skrb, kako ga boš prodal! Vina smo pridelali za srednjo letino. Staro

je, izvzemši kak sodček, razprodano. Ogromna večina je bila prodana v pozneim poletju, kar ni ravno v naš prid. Dosti vina se posuši in dosti po nepotrebnem popije. Dokler je šel mošt izpod rok, je bilo zdravo za našega kmeta. — Neki gospod si je prepeval ono znano »Marička odprla duri... ha, ha.« Medtem so mu pa zavidni tovariši odpeljali avto na polje pojoč tretjo kitico »doma bi ostal...« No, pa saj ni bilo nič hudega. Drugi dan so ga pa z avtom pripeljali do ceste.

Dol-Otlica. — Mi, od Vipavcev imenovani Gorjani se prav malo oglašamo. Tudi v čitanju precej nazadujemo. Zdaj ko ni več toliko dela, bi prav lahko kot nekoč v zimskih večerih odprli lepo knjigo; pa ne, raje gremo zapravljat težko prisluženi denar. — Včasih so fantje tudi kaj lepega zapeli, zdaj se pa mnogoteri le na vse grlo dero. Šoli komaj odrastla dekleta se pogovarjajo samo, kako se bodo »ženila«. Ni čuda, če se čuje potem pri grenki zibelki jok, mesto mirne uspavanke. — Zveze v dolino imamo le po stezah. Morali bi jih vsako leto popravljati, zdaj se pa možaki pri kozarcu vina menijo le o kaki neumnosti in se radi nje celo stepejo, steze so pa že par let v obupnem stanju. — Z letino nismo nič kaj zadovoljni, tudi z že obilnim snegom ne. — Pred kratkim se je poročil naš spoštovani mlekar Mohorič Franc s hčerko našega cerkovnika in organista. Pred oltar je peljal nevesto tudi 72-letni vdovec Ivan Pižent. Bog daj vsem sreče!

Št. Vid pri Vipavi. — (Smrt.) — 2. t. m. ob 10. uri zvečer je po dolgi in mučni bolezn umrl znani mesar, gostilničar in posestnik Alojzij Bizjak iz Št. Vida v bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici. Žalostno je, ker zapušča vdovo z desetimi nepreskrbljenimi otročici. Pokojnik je bil blaga, dobra duša, ustregel je vsakemu, kjer je mogel. Naj v miru počival!

Šturije. — Pred nekaj tedni se je zgodila na žagi g. Repiča pretresljiva nesreča. Med kolesa je potegnilo Andreja Batiča iz Lokavca. Bil je na mestu mrtev. Bil je vzoren delavec in dober mož. Zapušča ženo in 4 otroke. — Praznike smo prav lepo praznovali, zlasti praznik Kristusa Kralja je bil prav veličasten. Tudi pevci so se kaj dobro odrezali. Na praznik dragih rajnkah smo vse grobove lepo okrasili. Manjka nam pa križ sredi pokopališča, ki nam ga je burja prevrnila. — Še to moramo potožiti, da imajo Zapužani in Kožmani precej razrita pota in nujno prosijo za popravila.

Iz Istre.

Sv. Anton pri Koprju. — Zadnjo nedeljo oktobra je vzel od nas slovo naš župni upravitelj. Žal nam je bilo njegovega odhoda, ker smo ga vsi radi imeli. Toda hvala Bogu, da je kmalu prišel k nam nov dušni pastir, bivši dekan v Pomjanu, č. g. Avgust Zlobec, ki živi v pokoju. Navdušeno in iskreno smo pričakovali njegovega prihoda. Bog daj, da bi bil z nami

zadovoljen in bi dolgo ostal v naši sredi. — Isti dan ko smo dobili novega župnika, se je poročil naš pevovodja in organist g. Emil Dellasavia z gospodično Karmelo Kovrečičevo. Bog daj novoporočencema obilo božjega blagoslova!

Iz Gor.

Srednje. — (Resnicinaljubo.) — Zadnjič je poročal »Novi list«, da je med nami več fantov, že godnih za vojake, ki še niso bili pri sv. spovedi in sv. obhajilu. Da javnost ne bo mislila, da smo vsi taki, moramo povedati, da sta med nami samo dva taka fanta. Kljub temu da sta imela v teh zadnjih letih večkrat priliko, da bi opravila svojo versko dolžnost, tega nista storila. Tudi pozivu g. upravitelja, ki nas je požrtvovalno učil verski nauk, se nista odzvala. Seveda pa želimo mi vsi, fantje in dekleta, sovrstniki teh dveh nemarnežev, da bi čimprej dobili svojega lastnega dušnega pastirja.

Otalež. — (Nova župnija.) — 23. oktobra je prevzvišeni nadpastir povzdignil našo kuracijo v samostojno župnijo. Farani smo tega odlikovanja prav veseli in smo ponosni na našega prvega župnika č. g. Krapeža. — Da se dostojno vpeljemo kot novi farani, bomo imeli od 16. do 25. novembra sv. misijon.

Podpleče pri Cerknem. — Od nas še ni bilo glasu v Novem listu. Novic pa nimamo kaj prida dobrih. Z letino smo precej na slabšem od lani. Tudi sena je zlasti po solnčnih legah manj. Živina pa je tako poceni. Z mlekarno pa dobro napredujemo, čeprav je maslo prepoceni. — Poročili pa nismo v tem letu še nobenega. Pogreba smo imeli dva. Pred tremi meseci je umrla blaga gospodinja in dobra družinska mati Franciška Jeram, stara 41 let. Pred malo časa je pa za vedno zatisnil oči 17 letni fant Franc Primožič. Bog daj rajnim večni pokoj.

Čezsoča. — (Smrt.) — Na dan vseh svetnikov je po zelo mučni, v vojni nakopani bolezn preminul vzorni in spoštovani oče, gospodar, čevlarski mojster in bivši podžupan Anton Berginc v 65. letu starosti. Obilna udeležba pri pogrebu je pokazala, kako je bil priljubljen. Naj uživa plačilo pri Gospodu, prizadeti družini pa iskreno sožalje!

Jageršče. — (Prezgodengrob.) — Dne 22. oktobra t. l. je umrla v Krnicah učiteljica na ljudski šoli gospa Franciška, poročena Kacin, v starosti 23 let. Pokojnica je bila doma iz Idrije in je službovala že tri leta na tej šoli. Pogreb je bil v soboto 23. p. m. Kako je bila priljubljena pri občinstvu, je pričal pogreb, kjer je bilo navzočega zelo veliko občinstva. Pogreba se je udeležil šolski nadzornik iz Tolmina z učenci iz konvikta, šolski ravnatelj od Sv. Lucije in vse učiteljstvo s Cerkljanskega. Med mšao in na grobu je pel moški zbor cerkvenih pevcev iz Šebrelj. Družini Kacinovi je ta smrt prizadala zelo hud udarec, kajti poročila se je pokojna z gospodarjem šele

pred štirimi meseci, sedaj pa je že zapustila družino v tako rani mladosti. Naj počiva v miru — družina pa dobiva j tolazbe v Bogu!

Tolmin. — (Blagoslovitev cerkve in novega mostu. — Prazniki. — Konec gimnazije.) — Pretekli teden se je vršila na pokopališču pri sv. Urhu blagoslovitev cerkve, ki je bila med vojno vsa porušena in so jo zdaj precej popravili. V cerkvi je bila tistega dne tudi prva sv. maša po vojni. Tisti torek je naš č. g. dekan blagoslovil tudi novi most na Volarjih v prisotnosti vseh oblastev. — Letos so za dan vseh mrtvih vsi lepo okrasili grobove; le žal, da je bilo tako slabo vreme, da svečke zvečer niso mogle goreti. — Soča je zelo narastla in so polja ob njej vsa polna vode. — V predzadnji številki lista smo pisali, da bo drugo leto mesto gimnazije kmetijska šola. A v petek je prišel nenadoma dekret, da naj se gimnazija in licej takoj ukinita. Zelo je zadelo to uboge dijakke, ker bo marsikateri moral študije prekiniti.

Sv. Lucija. — (T o i n o n o.) — V nedeljo 26. oktobra, na praznik »Kri- stusa Kralja«, se je pri nas pela pri slovesni maši ob 10. uri latinska maša v čast sv. Tereziki, ki jo je zložil zna- ni skladatelj Vodopivec. Maša se je na splošno vsem dopadla. Čast naše- mu skladatelju!

Pokopališče pri sv. Mavru smo z robotami popolnoma preuredili tako, da imamo zdaj res prav lepo pokopa- lišče, ki dela čast fari. O vseh svetih so bili grobovi z lepim cvetjem oku- sno ozaljšani. Kljub deževnemu vre- menu je bilo pokopališče dobro obi- skano. Tudi pevci so ondi zapeli nekaj prav lepih nagrobnic.

Običajni »vahtni semenj« je bil kljub slabemu vremenu prav živahen. Prodajalcev je bilo veliko, pa tudi kupcev razmeroma dosti.

Letino smo imeli srednje dobro. Med poljskimi pridelki sta najbolj obrodila krompir in fižol. Tudi dru- gih pridelkov je bilo toliko, da ni bil celoletni trud kmeta zastoj.

21. oktobra je umrl na Logu 80-let- ni Fratnik Andrej. Pokojni je bil mi- roljuben mož in vseskozi poštenjak. N. p. v m.!

S Krasa.

Divača. — (Letoviščarji. — Navdušenje je splahnilo.) — Naša letina.) — Tudi le- tos nas je obiskalo precej leto- viščarjev. Miče jih pač naša pri- jazna vasica z zdravim zrakom ter prostranim, prijetnovonjavim boro- vim gozdom. Pa tudi s prometnimi sredstvi so pri nas letoviščarji izvrst- no preskrbljeni. — Z družino vred se je pred kratkim izselil edini krojač v vasi, France Žiberna. Ni bilo nujno potrebno. — Tam pred sv. Rešnjim te- lesom je šel glas po vasi, da bodo na- ša, za vse dobro vneto dekleta lastno- ročno izdelala novo nebo za proce- sije. Kam je šlo to navdušenje?! Se- daj pozimi je baš primeren čas, da se to delo izvrši. Vaščani, upamo, bodo

tudi radi prispevali k pokritju tro- škov. Zato le korajžno na delo! — Repa, korenje, pesa so dobro obro- dili. Dober je bil tudi pridelek sena, otave, detelje ter zelja, ki se pa pri nas le malo sadi. Krompir je obrodil sred- nje, ravnotako tudi fižol. Ker je ob cvetu pritisnila suša, je bil tudi pride- lek ajde srednji. Čebele so pa kljub temu prišle na svoj račun. Srednje smo tudi pridelali ječmena in pšenice, rži malo, ovsa pa skoro nič. Sadja pri nas ni.

Naklo pri Divači. — (Letina.) — Ker ni drugih novic, pa spregovori- mo kar o naši letini. Sena in otave smo dosti pospravili. Dobro je tudi obro- dilo korenje, repa, zelje in turščica. Pridelek krompirja je bil srednji; žal, da gnije. Precej smo potrgali fižola srednje sta tudi obrodila rž in ječ- men, slabo pšenica, kakor tudi prva setev ajde, pridelek druge je bil srednji. Sadja ni bilo nič, izvzemši črešenj.

Gorenje pri Divači. — Dne 23. ok- tobra se je izselila v Južno Ame- riko vaščanka Štefka Požarjeva. Obilo sreče! Pa še tega in onega mika, da bi prodal posestvo ter se izselil v kako Indijo Koromandijo, le če bi iz- kupil za premoženje primerno svoto. — Omenimo še, da gradé na Povir- skem novo cesto. O tem pa pri- hodnjič podrobneje.

Matavun. — Slično kakor v Sežani so tudi pri nas asfaltirali cesto po sredi vasi. S tem je zaprašenje ceste, če že ne onemogočeno, pa vsaj moč-

no omejeno. Asfaltirali pa so jo pred- vsem iz ozirov do bolehnih članov tr- žaške bolniške blagajne, ki se mudijo pri nas v poletnih mesecih. — O smr- ti Gombačeve »mame« tudi ni nihče poročal. Blago pokojnico, ki je bila vzor močne, boguvdane žene, smo za- grebli ob veliki udeležbi občinstva meseca maja na domačem pokopali- šču v Škocjanu.

Repentabor. — (Nesreča in smrt.) — Kar je bilo pisano 16. m. m. v »Novem listu« ni prav točno. Po- kojni Ivan Guštin je peljal v Trst 55 stotov težak kamen za neki spo- menik. Blizu pokopališča v Žavljah, se je hotel ogniti tramvaju, pri tem je hotel oje povleči proti sebi, a ga je oje tako močno sunilo v trebuh, da mu je potrgalo vsa čreva. Prepeljali so ga nemudoma v bolnišnico, kjer je po hudih bolečinah umrl. Bil je vrl mla- denič. Cerkevni pevec, predsednik in vodja godbenega društva v Vrhov- ljah. Kljub dežju je bilo ljudi pri po- grebu toliko, da jih nismo še videli toliko pri nobenem pogrebu. Mnogo vencev in cvetic so nosili v sprevodu. Dragi Ivan, naj ti bo zemljica lahka!

Po pogrebu se je spet pripetila huda nesreča. Ko je šla njegova teta Marija, poročena na Padriče, z družbo do- mov, jo je neki kolesar podrl na tla, da bo morala 2—3 mesece nositi po- sledice nesreče.

Pri nas se širi tudi nalezljiva bole- zen škrlatica. Pa ne vemo nič gotove- ga; eni zdravniki trdijo, da je, drugi pa da ni. Dve hiši so zaprli radi te bo- lezni.

Okno v svet.

Odmev Mussolinijevega govora.

Besede, ki jih je spregovoril načel- nik vlade pretekli teden v Rimu, so vzbudile veliko pozornost v inozem- stvu. O njegovem govoru je pisalo vse evropsko in ameriško časopisje. Fran- cozi so kakor na ukaz od zgoraj Mus- solinijevim izjavam nasprotni. Po- sebno Mussolinijeva zahteva, da se morajo mirovne pogodbe spremeniti, je Francoze zbudila. Poluradni dne- vnik »Temps« trdi, da je ohranitev po- godb predpogoj evropskega miru. Sprememba pogodb se ne bo nikoli izvršila mirno in sporazumno.

Mnogo bolj zmerno pišejo ameriški in angleški listi. K Mussolinijevi trdit- vi, da je fašizem po svojem duhu sve- toven, piše »Times«, da se v Evropi res širi in krepi nov nacionalizem.

To gibanje je zelo močno in utegne povzročiti v različnih državah no- tranje prevrate. Ni pa verjetno, da bo novi nacionalizem zanetil vojno. A- meriški list »New York World« obža- luje, da so med Francijo in Italijo na- stala nasprotja, ki se vsaki dan bolj ostrijo.

V Nemčiji so posebno desničarski nacionalistični krogi z Mussolinijevim govorom zelo zadovoljni. Berlinska »Börsen-Zeitung« pravi, da »postaja klic narodov, ki si hočejo s spremem- bo mirovnih pogodb priboriti prostor na solncu, čedalje močnejši in glas-

nejši. Prišel bo dan, ko bo vihar strgal papirnate paragrafe mirovnih po- godb«. Katoliška »Germania« smatra za važno, da je Mussolini prvič urad- no govoril o fašistovski internacio- nali in o fašistovskem državnem si- stemu. General von Seeckt, organi- zator povojne nemške armade, je iz- javil, da je treba Mussolinijeve be- sede za spremembo neznosnih mirov- nih pogodb sprejeti z zadovoljstvom. Izjave načelnika italijanske vlade vz- podbujajo Nemčijo, naj nadaljuje svoje napore, da doseže spremembo versajske mirovne pogodbe.

Konec revolucije v Braziliji.

Revolucija v največji republici Juž- ne Amerike, v Braziliji je pri kraju. Inozemska javnost dolgo časa ni bila na jasnem, kdo prav za prav zmaguje, ker so eni in drugi govorili dan za dnem o svojih sijajnih zmagah. Se- daj je pa jasno, da je vlada propadla, in sicer radi tega, ker so predsednika republike pustili na cedilu njegovi lastni ožji pristaši. Uporniki so se po- lastili torej državne oblasti brez pre- livanja krvi. Krmilo je vzel v roke od- bor generalov in imenoval nove mini- stre. Po brazilijanskih mestih vlada veliko navdušenje, v deželo se je vrnil mir, toda država se nahaja v velikih težavah. Ob izbruhu revolucije je kava, ki je glavni dohodek dežele, padla v ceni za 60 od sto, sedaj so pa

na njujorški borzi padli brazilijanski vrednostni papirji. Revolucionarni boji niso prav nič koristili brazilijanskemu gospodarstvu.

Kakor ostale južno-ameriške republike je tudi Brazilija popolnoma odvisna od Anglije in Združenih držav Severne Amerike. Skoro vsa gospodarska podjetja v deželi so nastala s pomočjo tujega kapitala. Tako so naložili Angleži v Brazilijo okoli 2 milijardi dolarjev ali 38.000 milijonov lir, kar daje Angležem velikanski vpliv v deželi. V poslednjih časih je začela tekrovati z Angleži Severna Amerika ter nalagati v vedno večji meri kapital v Braziliji. V par letih so ameriške naložbe poskočile od 20 na skoraj 900 milijonov dolarjev in sedaj se vrši med Anglijo in Združenimi državami oster boj za premoč.

Vsako vlado, ki nastane iz revolucije, morajo kakor znano priznati druge države. Brazilija bo morala pojasniti predvsem svoje namene in načrte Angležem in Američanom. Če bo hotela imeti njih podporo, jim bo morala dati nove gospodarske in s tem politične pravice. To leto so se zvršile v Južni Ameriki že 4 revolucije in Združene države so znale vsako do bro zase izkoristiti. Tako bodo skušale tudi brazilijansko. Oglasili se bodo seveda z zahtevami tudi Angleži in zato je jasno, da bo revolucionarna brazilijanska vlada morala svojo zmagovo precej drago plačati.

Objave.

Listnica uprave:

G. Redl Johann, Predlitz: Vaša naročnina je plačana do 31. 12. 1931. Hvala!

Književni pomenki.

Došle knjige.

France Bevk: *Človek proti človeku*. Gorica, 1930. Izdala in založila književna zadruga »Goriške matice«, Natisnila Tipografia consorziale v Trstu. Str. 336. — (Cena: 5 lir.)

Svetovavec. Koledarček za gospodarje za navadno leto 1931. Uredil inž. Fr. Pegan. Izdala in založila Katoliška knjigarna v Gorici. 1930. Tiskala Katoliška tiskarna. (Cena 3.50 L.)

G. Trinko: *Grammatica della lingua slovena ad uso delle scuole*. Gorizia, Tipografia cattolica. 1930. Pag. 158. (Stane 12 lir.)

Ob grobovih...

Mesec smrti z umiranjem narave, odpadanjem listov, z zapuščenimi njivami nas spominja tudi na lastno smrt. Hodimo med grobovi naših rajnih in sami nosimo kal smrti v sebi. Kar so bili oni, smo mi. Kar so, mi bomo. Vsem nam je usojena pot skozi vrata smrti v drugi svet in vsem ljudem nam je skupno in naravno, da se tega bojimo in pred smrtjo trepečemo. Smrti ni strah nas prevzema. Neverni, ki najbolj glasno vpijejo, da se smrti ne boje, se v svoji notranjosti najbolj bore proti glasu: »Prah boš in pepel...«

Kdo naj pove, kaj je smrt? Boj med dušo in telesom za ločitev? Odtrganje od vsega, kar nam je bilo drago,

ločitev od prijateljev in sorodnikov, hiše in njiv, od dela, od vseh zakladov tega sveta. Smrt je vstop v večnost, čez prag v sodišče o življenju in smrti. Smrt je pot, ki jo vsak sam nastopi, nihče nas ne bo spremljal. Sam, sam bo slehernik stopil pred božjega Sodnika. Zato nas stresa groza ob misli na smrt. V svetem molku stojimo ob mrtvaški postelji, kjer je še pravkar pojemalo življenje enega od nas. Ko bi mogle te blede ustnice odgovoriti in povedati, kako je bilo, ko je prestopil iz časnosti v večnost. Toda mrtvaško tiho je. Veličastje smrti...

Kaj se sliši po svetu.

Umirajoče ljudstvo.

Ob obali Južne Amerike je otočje kraljice Adelajde. Otoki so pusti in neobljudeni. Le prav na jugu je par školjev, koder prebiva izumirajoč človeški rod Alakalufov, še prav prvotnih ljudi. Vsaka družina teh divjakov živi sama zase. Navadno na vsakem školju le po ena. Hodijo vsi nagi. Za obleko smatrajo tolščo tju lenjev, s katero si nadrgnejo telo. Prebivajo v okroglih kolibah iz vej. V tla zasadijo v krogu veje, katere na sredi pri vrhu spnejo. Čez pogrnejo še kožo tju lenjev, sredi kože izkopljejo jamo, kjer gori več en ogenj. Oprave ni v kolibi nobene. Možeje love le morske pse in večje ribe. Ves ostali čas pa prežidajo pri ognju. Ženske morajo skrbeti za vsakdanji živež, ki so školjke in razne morske trave. Vsak dan se morajo ženske potapljati po par metrov globoko v mrzlo morje, da prineso ven vsakdanje hrane za može in otroke.

Kri mučenikov.

Vojn v Kitajski menda ne bo konec. Ko se nehajo klati generali, pa se dvignejo armade navadnih, a vojaško organiziranih roparjev. Pod pretvezo, da so komunistična armada, se spuščajo v boje in ubijajo vse tujce. Pri tem pa največ trpe katoliški misijoni. Pred kratkim so banditi zopet ujeli celo vrsto misijonarjev in škofa Mignanija. Čez par dni so ga pa s tajnikom vred spustili, da gre po odkupnino 1.300.000 lir za ostale ujetnike. Kje jih bo dobil? V kakih šestih letih so kitajski banditi pomorili že 110 katoliških misijonarjev.

Moda in svetovno gospodarstvo.

Neverjetno koliko vpliva ima ženska moda na svetovno gospodarstvo. Ne pride pa le v poštev tvarina, ki jo modna dama porabi za obleko. Še bolj vplivajo na svetovno gospodarstvo razne ženske muhe. Posebno se opazi ta vpliv odkar je pred leti prišla v modo suha oblika telesa takozvani sportni tip in pa kratko ostrizeni lasje. Ko so si ženske začele striči lase, so na mah ustavile obrate vse tovarne za glavničke in lasnice. Ker so največ glavnikov izdelali na Japonskem, je bilo naenkrat par tisoč delavk brez kruha. Vse te so se lotile klekljanja. Japonske cene čipke so pa delale veliko konkurenco bruseljskim, nemškim in tudi

V življenjski borbi nismo imeli časa misliti na njo. In vendar se nam bodo odprla s smrtjo vrata, ki nas ločijo od velikih skrivnosti; kot slepcu, ki je čudežno spregledal in ugledal nov svet, nam bo, ko ugasnejo naše oči. In tam bo veličastje smrti na ukaz Sodnikov nas vse izenačilo v eno in ne bo razlik.

O, da bi večkrat pomislili na skrivnostno veličastje smrti, pa bi že zdaj vsi postali dobri.

Ob dnevu vernih duš se vsaj malo zmislimo, kako minljivi smo in da le kar je po Bogu v nas dobrega ostane.

idrijskim čipkam. Tako je po ovinkih moda kratkih las vplivala na čipkarstvo.

Moda vitke črte je pa povzročila tudi hudo krizo v plantažnih nasadih kakava. Ženske so namreč v veliki želji, da bi se brž posušile, prenehale piti čokolado in jesti sladkarije. Zato niso več izvažali toliko kakava kot prej.

Zlata reka.

Dosti je izseljencev, ki kaj radi v sreči, ki so jo morda našli onkraj morja, pozabijo na staro domovino. Vendar jih je pa prav znatno število takih, ki redno pošiljajo domov denar. Vse te majhne svote pa se zlijejo že kar v zlato reko, če jih seštejemo skupaj. Samo iz Združenih držav Severne Amerike pošljejo izseljenci vsako leto 400 milijonov dolarjev. Italijanski izseljenci pošljejo največ, in sicer preko 46 milijonov dolarjev ali 874 milijonov lir. Pač važna postavka v narodnem gospodarstvu.

Parfumirana smrt.

Na smrt obsojene more na različne načine. Prijeten ni nobeden, pač pa je lahko eden lepši od drugega. Najlepši je menda v državi Nevada v Združenih državah. Tam so te dni usmrtili nekega zločinca s strupenim plinom, ki je lepo dišal po mandeljnih.

Turške slaščice.

Po najfinejših londonskih in ameriških barih so bile znane takozvane turške slaščice »Dirahat Jekum.« Nihče ni mogel prodreti v tajnost iz česa in kako se te sladkarije pripravljajo. Te dni so pa v angleškem pristanišču Glasgowu pregledali par vreč iz katerih je strašno smrdelo. V njih so našli odrezane repe vseh možganih živali: krav, podgan, dihurjev, koz, mačk itd. Iskali so lastnika teh vreč in so ga končno tudi našli. Mož je izjavil, da je po vsem svetu nakupoval živalske repove. Te je prekuhaval in izločal iz njih neko strjeno tekočino, ki mu je služila za pridelovanje tistih turških slaščic. Dober tek!

12 važnih dnevk.

Če vprašáš koga, kateri datum je zanj najbolj važen, bo skoraj gotovo odvrnil: »Rojstni dan.« Če pa hočeš zvedeti za 12 nadaljnih važnih datumov v zgodovini, bo vsak drugačnega

mnenja. Posebno zgodovinarji se križajo; za enega pomeni ta dogodek ali iznajdba ločitev dveh razdobij, za drugega spet drugi. Ameriški zgodovinar Henrik Willem van Loon pravi, da so v zgodovini tisti datumi ali dnevi oziroma dnevi najbolj važni o katerih lahko porečeš: »Pred tem dnem je svet drugače izgledal kot po tem.«

Po tem pravilu je učenjak sestavil seznam sledečih najvažnejših dnevk:

1. *Leto 2200.* pred Kristusom. — Tedaj približno je babilonski vladar Hammurabi izdal prvi zakonik na svetu. V tej zbirki so zbrani že vsi tisti osnovni zakoni, na katerih slone še dan današnje pravne določbe.

2. *Leto 490.* pred Kristusom. — V tem letu so Grki izvojevali pri Maratonu odločilno bitko nad Peržani. Če bi tedaj ne zmagali grški junaki, bi bila danes Evropa Aziji podložna zemlja.

3. *Leto 323.* pred Kristusom. — To leto je umrl macedonski kralj Aleksander Veliki. Če bi ne bil tako naglo umrl, bi najbrže postavil svojo prestolnico v Babilonu. Težišče zapadne kulture bi se prenese v Prednjo Azijo in Babilon bi tedaj igral isto vlogo kot jo je potem Rim.

4. *Leto 202.* pred Kristusom. — Tedaj je rimski konzul Scipio odločilno potolkel kartažanskega vojskovodjo Hanibala v bitki pri Zami. Če bi zmagal Hanibal, bi zapadna kultura bila azijska in ne več evropska.

5. *Kristusovo rojstvo.* — Do dna se je odtlej preobrazil svet in človeško mišljenje.

6. *Leto 622.* — Hedzra ali Mohamed medov beg iz Mekke, kjer so ga hoteli umoriti, v Medino. Če bi Mohamed tedaj poginil pod morilčevim jezkom, bi se izlam ne razširil, bi ne bilo križarskih pohodov in njim sledečega trgoveškega ter kulturnega podviga Evrope.

7. *L. 1354.* Iznajdba smodnika. Ta iznajdba je viteza v strmem gradu izenačila s kmetom v odprti dolini. Oba sta postala enako važna. Pomen gradov se je izgubil, z njim pa tudi fevdalni ustroj srednjeveške družbe, ki je obstojal v odvisnosti kmeta podložnika od grajskega gospoda, kateri je dobil vasi v fevd baš kot plačo za svojo stražno službo po gradovih. Smodnik je zrušil gradove in z njimi fevdalizem. Sledil je demokratični ustroj družbe.

8. *L. 1517.* — Martin Luter nastopi v javnosti s krivo vero. Evropa se duhovno razcepi.

9. *L. 1683.* — Turki premagani pred Dunajem. S to odločilno zmago je bilo konec turških poplav, ki so kulturni razvoj toliko časa ovirale.

10. *L. 1769.* — James Watt izboljša in da v javnost svoj parni stroj. Odslej je človeštvo imelo novo pogonsko silo, ki je nadomestila silo človeških mišic.

11. *L. 1791.* je umrl francoski politik Mirabeau. Smrt je prekrižala njegovo delo za rešitev francoskega prestola pred revolucionarji. Revolucija ne bi bila izbruhnila in njej ne bi sle-

dil Napoleon, ki je dal Evropi modernno, centralno urejeno državo.

12. *L. 1917.* — Padec Kerenskijeve vlade. Njegov padec je boljševikom omogočil, da so svoje ideje razširili v Azijo, kar bo imelo posledice v svetovni zgodovini.

Gospodarstvo.

Trg kmečkih pridelkov.

Trst, 4. novembra 1930.

Sadje: kostanj 80—100, jabolka 200—300, hruške 260, grozdje 140 do 160.

Zelenjad: radič 200—350, cikorija 100, zelje 40—45, kisló 110, ohrovt 50—60, solata 160—220, solatica 300, cvetača 120, korenje 60, spinača 180 do 300, blitva 100, kolerabce 80, šelin 80—100, paprika 160.

Krompir: 35, 50, 55.

Gorica, 5. novembra 1930.

Sadje: grozdje črno 140 do 150, jabolka 150 do 250, kostanj maron 140 do 160, objak 80 do 100, suhe smokve 200 do 240.

Zelenjad: vrzote 35, kapus 35 do 40, solata 100 do 110, spinača 150, repa 8 do 10, cvetača 130 do 150, zelena 50 do 60.

Krompir: gorski 40 do 47, jajca 55 do 65, maslo 11.50.

Opomba: V inozemstvo gre le kostanj, zelenjad gre v Trst. Cena jajc je padla, ker je zelo velika ponudba inozemskih jajc, predvsem iz Poljske, pa tudi iz Rusije.

Kako napravimo dobro svinjsko mast?

Svinjska mast je naše najvažnejše hranivo. Ima svoja posebna svojstva, s katerimi prekaša po dobroti vse druge živalske tolšče, v mnogih ozirih celo maslo, ki je za našo vsakdanjo rabo itak predrago. Sestavljena je iz stearina, ki je trda tolšča ter iz oleina, ki je tekoča. Popolnoma čista mora

biti snežno bela, mehka in se topi že pri štirideseti stopinji Celzija.

Navadna mast v naši vsakdanji rabi pa ni čista. Vsebuje razne primesi, ki so prišle vanjo med topljenjem slanin. Te primesi so krive, da postane vsaka mast prej ali slej žaltava ali žarka. Zato, čim čistejša je mast, čim manj ima tujih primesi, tem dlje se ohrani dobra in nepokvarjena. Tako čista pa ni nobena mast, da bi nikoli ne postala žaltava. To je vzrok, zakaj so jo skoro docela izključili iz lekarništva. Za napravo raznih zdravilnih maž uporabljajo danes skoro izključno vazelin, ki je tolšči podobna tvarina, narejena iz sirovega petroleja, ter lanolina, ki je tolšča, dobljena pri pranju volne. Povem to le mimogrede, ker ne spada k našemu predmetu.

V začetku so menili ljudje, da je žaltavost masti posledica delovanja bakterij; pozneje so pa odkrili, da je le posledica neke vrste kemičnega presnavljanja, ki do danes še ni povsem poznano. Če bi bile žaltavosti povod bakterije, bi rešili mast pred njimi s pomočjo soli, ki učinkuje nanje pogubno. Morda bi našli tudi druga sredstva, ki bi pomagala. Žal, da je drugače. Ne le, da sol ne prepreči ali omeji žaltavosti, temveč jo celo povzroči, oziroma pomaga, da se prej pojavi.

Kdor torej hoče imeti dobro mast, ki bo dolgo kljubovala žaltavosti, naj se ravna po naslednjih navodilih:

Zreži slanino v koščke kolikor močje enake velikosti; ocvirki se na ta način enakomerneje topijo. Kozica, v kateri topimo, naj bo široka, da lahko mešamo z leseno kuhavnico. V začetku lahko topimo pri močnem ognju, ker se ocvirki radi vode, ki jo vsebujejo, ne morejo še ožgati. Ko pa vidimo, da je vodna para začela ponehavati, moramo kozico odmakniti od hudega ognja in moramo topiti pri majhnem ognju. Ocvirke moramo ves čas mešati. Ko začnejo rumeneti, zremo med nje na drobno košček čebule. Če nameravamo porabiti mast v malo mesecih, jo sedaj lahko malce osolimo. Ako jo pa hočemo imeti dobro in sladko skozi vse leto, je ne

ZA OBUVALO RABITE

SAMO ČISTILO

LODIS,

== KI USNJE OHRANI, OMEČI
== IN OSVETLI. ==

Izdelek tvrdke „SIDOL COMPANY“ - Trst, via della Fonderia 3.

smemo soliti prav nič. Sicer je pa tudi v prvem slučaju bolje, da je ne solimo, saj bomo med pripravljanjem jedil ista itak solili. Olje tudi ni slano, pa radi tega le ne jemo plehke salate! Ko ocvirki zarumenijo, moramo mast odliti. Ako nam ugajajo močno ocvrti ocvirki, jih sedaj osolimo in cvremo dotlej, da nam ugajajo, toda mast, ki se je medtem izcedila iz njih, moramo kaj kmalu porabiti. Ta mast ne ostane bela, marveč več ali manj rjavkasta in postane v kratkem času žaltava.

Nekatere gospodinje želijo poleg masti ohraniti tudi ocvirke. Dobro zabeljena ajdova polenta z ocvirki je prav dobra in tečna jed v vsakem letnem času. Tudi mast z ocvirki ostane dobra skozi celo leto, če je pravilno narejena. Ko so ocvirki nekaj nad polovico ocvrti, to je tedaj, ko pokažejo prvo znamenje rumene barve, a preden zrumenijo, moramo mast z ocvirki vred zlititi v pripravljeno posodo. Oboje smemo v začetku cvrenja malo osoliti, toda malo!

Posoda za mast naj bo suha in snažna. Prav dobre so štirivoglate podolgaste kanglje iz navadne pločevine (pleha), le škoda da kaj kmalu zapadejo rji. Najboljši so pač lonci iz lončevine. Posode iz pocinjene pločevine niso primerne, ker je možnost, da bi pri vlivanju vrele masti poslednja odtopila cin s pločevine. Tudi emajlirana železna posoda ni dobra, ker se emajl le prerad odkrši in pridejo njegovi drobci med mast. Ko se mast ohladi, zapremo posodo s pergamentnim papirjem ali s pokrovom in jo postavimo na hladen prostor, kjer je toplota kolikor mogoče stalna.

Ostanki usnja

in usneni prah vsebujejo nekoliko dušika, ki pa pride v zemlji prav težko do prave veljave in koristi. Kljub temu ne zametuj ostankov usnja. Najbolje je, da jih mečemo na gnoj ali na kompostni kup.

Če krava zadržuje mleko,

ji pri vsakokratni molži pokrij križ in ledja z mrzlo vrečo, da ji tako umiriš živce. Po molži obriši kravo s suho vrečo. Umljivo je, da moraš s tako kravo ravnati lepo. Jeza prav nič ne pomaga, pač pa škoduje.

S čim pitaš prasiče?

Dolgoletni poskusi so pokazali, da pridobi prasič 1 kg žive teže, če mu pokrmiš

4 do 5 kg ječmena ali koruze ali 18 do 20 kg krompirja ali

27 do 30 litrov posnetega mleka.

Za 1 kg prasičje žive teže dobiš danes v srednjem 4 do 4.50 lir. Če računaj, da stane 5 kg koruze 3 lire, se ti izplača pitanje s koruzo. Po ceni 30 lir za kvintal krompirja dobiš za 20 kg krompirja 6 lir; torej se pitanje s krompirjem pri taki ceni ne izplača; bolj se izplača pri današnjih cenah koruza. Posneto mleko, iz katerega je pobrana smetana, se dobi tu pa tam po 20 stotink. Če moraš posneto mleko plačati po tej ceni ali če ga po 20 stot. lahko prodaš, potem se ti pitanje s posnetim mlekom ne izplača.

Sedaj je čas za pitanje prasičev, a pitaj s svinčnikom v roki. Preračunaj, kaj se ti najbolj izplača.

Francija in jugoslovansko vino.

Jugoslavija pridelala letno okoli 4 milijone hl vina več, kot ga popijejo v državi. Najbolj vinorodna dežela je Dalmacija. V zadnjih letih je pritisnala precej huda vinska kriza, ki pa bo letos najbrže ugodno rešena, ker kupujejo tam zelo mnogo vina Francozi, ki so doma pridelali premalo vina za lastni konsum.

Krizanteme ali vahtnice.

Kakšne vrste krizantem prodajajo po mestih, da so tako lepe in imajo tako velike cvetove, moje pa imajo tako majhne cvete? Marsikdo se tako vprašuje, posebno pa ženske, ki so olepšale na dan mrtvih grobove svojih dragih.

Gotovo vzgajajo vrtnarji posebne vrste krizantem, ki dajo posebno velike in lepobarvne cvete, a tudi iz naših domačih se dajo vzgojiti mnogo večji cveti, a jih je treba res vzgajati, kar pa ni težko. Napravimo pa takole:

Spomladi, ko grmiči krizantem poženejo ped dolge poganjke, skoplji grm in ga razdeli v posamezne poganjke, tako da ima vsak nekoliko korenin. Poganjke potem zasadi v dobro zemljo. Poganjek se prav rad prime in koncem maja ter v juniju se začne zelo krepiti. Takrat prereži poganjek in pusti mu le par oči, iz katerih bodo pognale nove mladice. Na vsakem poganjku pusti le eno mladico, kateri odstraši koncem avgusta ali začetkom septembra vse postranske popke, tako da pride le en popek do razvoja in cveta. — Delaj tako in videl boš, da boš dobil velik cvet tudi od tvojih krizantem-vahtnic.

Nove postave.

UŽITKARJEVE PRAVICE IN OBVEZNOSTI.

Užitkar sme odstopiti (cedirati) izvrševanje užitkarske pravice, kakor tudi užitkarsko pravico samo, tretji osebi. Istotako lahko dovoli tudi vknjižbo hipoteke na užitek, ki se tiče nepremičnin.

V prvem članku smo že rekli, da je užitek osebna pravica in da preneha z užitkarjevo smrtjo. Če pa je užitkar odstopil izvrševanje užitka tretji osebi za določeno dobo ali za ves čas, dokler traja užitek, pravica tretje osebe ne preneha toliko časa, dokler ni pretekla določena doba, čeprav bi tretja oseba (cesijonar) pred tem časom umrla; v tem slučaju uživajo naprej dediči tretje osebe.

Če je odstopil užitkar pravico samo tretji osebi, preneha z užitkarjevo smrtjo tudi pravica tretje osebe; ako pa umrje tretja oseba pred užitkarjem, nadaljujejo izvrševanje njegove pravice njeni dediči.

Ako je užitkar odstopil le izvrševanje svoje pravice tretji osebi, je on

odgovoren nasproti lastniku za vso morebitno škodo, ki jo ta provzroči in v varstvo služi lastniku še nadalje njegova jamščina (kavecija), ki mu jo je dal ob začetku užitka.

Če pa je odstopil užitkar pravico samo tretji osebi, preneha njegova omenjena obveznost nasproti lastniku, ker preide ista na novega užitkarja. Novi užitkar mora dati lastniku primerno jamščino, da bo užival stvar kot dober družinski oče.

Užitek in najem.

Kakor lastnik tako sme tudi užitkar dati svojo pravico v najem. Če traja najemnina toliko časa kakor užitek, ni nobene težave; vprašanje najema pa postane zamotano, če naj traja v smislu najemninske pogodbe več časa ko užitek. Kakšno razmerje vlada v tem primeru med lastnikom in užitkarjem?

Pravzaprav bi moral najem ali zakup takoj prenehati, ko je prenehal užitek, zakaj užitkar ne bi smel več razpolagati s stvarjo, ko je prenehala njegova pravica. Iz gospodarskih in socialnih razlogov pa določuje italijanska postava, da traja najem lahko več časa ko užitek. Lastnik mora torej spoštovati v mejah postave najemninsko ali zakupno pogodbo, ki jo je sklenil užitkar. Kaj pravi torej postava o tem vprašanju? Pred vsem razlikuje dva slučaja: a) v prvem slučaju se je najemnina ali zakup že začel, ko je prenehal užitek; b) v drugem slučaju se pa najemnina še ni začela, ko je užitek prenehal.

A. Kar se tiče prvega slučaja, določuje postava, da traja najemnina, ki je bila sklenjena za več ko pet let, največ še petletje, ki je v teku, ko je prenehal užitek; če gre za prvo petletje, prične petletni rok teči od dneva, ko se je začel najem; če gre za nadaljnja petletja, začne omenjeni petletni rok teči od dneva, ko se je končalo preteklo petletje.

Vzemimo, da se je sklenila najemninska pogodba za dvajset let. Če umrje užitkar po preteku štirih let,

Priložnostni nakup

pri tvrdki

S. LEVI, TRST,
via S. Lazzaro 9.

Veliki dohodi frštanja
po brezkonkurenčnih cenah.

Par primerov:

Lawntenis	po L 1,70,
Lawntenis težak, v vseh barvah	po L 2,20,
najfinejši frštanjast piket	po L 3,20,
bela češka flanela	po L 5,50,
frštanj za obleke	od L 2,90 naprej,
žamet za obleke	od L 4,80 naprej,
žamet za moške hlače	po L 8,50,
hudičeva koža	po L 8,50,
platno »Madonna«, težko	po L 2,—,
širting »Sposa«	po L 2,80,
jajčja kožica	po L 2,80,
platno za rjuhe	od L 4,— naprej.

Velika zaloga posteljnih in svilenih pregrinj. Blago za moške obleke, črn in barvan saten, svilene podvlake itd.

Za krojače, šivilje in neveste posebni popusti!

!! Pazite na številko !!

odkar se je začel najem, mora lastnik po užitarjevi smrti strpeti še eno leto; če pa umrje užitar še le šesto leto, odkar se je začel najem, mora lastnik potrpeti še štiri leta. Razume se samo po sebi, da ni dolžan lastnik spoštovati po prenehanju užitka najeminske ali zakupne pogodbe, če ga je hotel užitar z njo le oslepariti in oškodovati, ker je sklenil pogodbo proti nizki najemini.

Če pa je bil užitek zapuščen ali dogovorjen le za določeno dobo, ni lastnik vezan na zakupno ali najeminsko pogodbo več ko za tekoče leto, ob prenehanju užitka. Če se pa glavni pridelek pobere le vsaki dve ali vsaka tri leta, traja najeminska pogodba največ še za tekoče dvo ali triletje.

B. Najeminske ali zakupne pogodbe, ki jih je užitar sklenil za pet ali manj let, ostanejo brez vsake obveznosti za lastnika, če so bile sklenjene ali obnovljene več ko pred enim letom (za zemljišča) ali več ko pred šestimi meseci (za hiše), predno je užitek prenehal, in če se niso še pričele izvrševati.

Naj pojasnimo omenjeno postavno določbo na tem le primeru: Užitar je sklenil zakupno pogodbo dne 1. januarja 1920. za dobo petih let; isto pogodbo je podaljšal za nadaljnih pet let dne 1. januarja 1924.; druga pogodba je začela teči od 1. januarja 1925. dalje; pred 1. jan. 1925. pa je užitar umrl; njegova druga pogodba pa, ki jo je sklenil le pred enim letom, predno je prva pretekla, osta-

ne v veljavi in nanjo je lastnik vezan. Če bi pa užitar obnovil najeminsko pogodbo n. pr. 30. junija 1923. bi obnovev ne povzročila nobene obveznosti za lastnika, ker bi bila sklenjena več ko pred enim letom, predno je prva najeminska pogodba pretekla.

Glavne užitarjeve obveznosti.

a) Užitar ne more nastopiti posesti, če ne napravi prej inventarja premičnin in opisa nepremičnin. Če pa ne napravi inventarja, kljub temu ne izgubi pravice do užitka. Lastnik ima vedno pravico sodnijsko izsiliti, da napravi užitar inventar. Namen inventarja je ta, da se odstranijo spori, ki bi lahko nastali med užitarjem in lastnikom ob koncu užitka zaradi kakovosti in količine stvari, ki so bile dane v užitek.

RUDOLF KOLL,

zobozdravniški atelje,
ustanovljen 1. 1892.

odlikovan z najvišjimi odlikovanji iz Londona, Pariza, Dunaja, Gorice, Vidma in St. Louisa, sprejema v **GORICI,**

via Arcivescovado 1, vsak dan od 9.—12. in od 14.—17.,

V KOBARIDU

(pri gostilni Miklavič)

pa od 4. — 12. novembra.

ARRIBA

ARRIBA

so čokoladni bonbončki, jako okusni in brzo učinkujoči. Delujejo sigurno in so edino nedosegljivo sredstvo proti glistam. Izvrstno zdravilo za vsacega, velikega in malega. Otrokom velja za slaščico, prinaša družinam zadovolnost veselje in srečo.

Kupi se v vseh takarnah v zelenih zavojkah po Liro 1.—

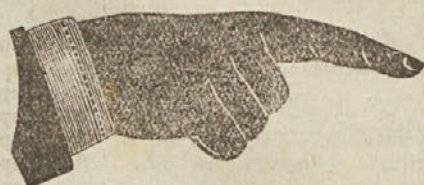
Štirje beli dnevi

(od danes do ponedeljka).

Izredna prodaja vseh vrst perila na meter, brisač, prtov, itd. itd.

po prav

priložnostnih cenah.

ÖHLER

Corso V. E. III št. 16

TRST

Corso V. E. III št. 16

b) Užitkar mora dati lastniku tudi primerno jamščino (kavcijo), da bo užival kot dober družinski gospodar in da bo izvršil vse postavne predpise, ki se tičejo užitka. Razume se, da se užitkar lahko oprosti v pogodbi ali v oporoki od obeh obveznosti. Če pa ni bil užitkar od njih oproščen, lastnik lahko vedno zahteva od sodnije, da ga prisili k izvršitvi svojih obveznosti. Jamščina se lahko da s poroštvo, z zastavo ali s hipoteko.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 749: Ko molzem kravo, je nemirna in brca. Kako jo odvadim? — **Odgovor:** Ni vedno lahko jo odvaditi. Včasih zadostuje privezati ali oviti rep okoli noge. Obe zadnji nogi se tudi lahko zvezeta nad skočnim členom. Prežene se ta napaka, če kravo udariš z bičem. Mogoče se doseže uspeh z utežjo (kroglo od 1/2 do 1 kg teže), katera visi na 30 cm dolgem usnjatem jermenu, ki je s pomočjo drugega jermena pritrjen nad skočnim členom. Na ta način visi krogla pred piščaljo-golenom. Ta krogla se uporablja pri konjih; mogoče bi koristila tudi pri kravah.

Vprašanje št. 750: Čital sem v »Novem listu«, da izplačuje finančna intendantca 70% predujme na rekvizicije. Imam dobiti zastano vojaško podporo (še izpod Avstrije); napravil sem prošnjo in priložil vse potrebne listine. Ali bi dobil predujm, če napravim prošnjo zanj? — **Odgovor:** Res je, da izplačuje finančna intendantca v Trstu predujme na račun avstrijskih rekvizicij, toda le tedaj, ko gre za škodo, ki je enaka vojni škodi. Na račun pa n. pr. pokojninskih terjatev, zastanih vojaških podpor, vojaške obleke itd., ne daje finančna intendantca predujmov. Kdor je hotel dobiti predujm, je moral napraviti zanj prošnjo do konca marca 1926., če dotične škode ni prijavil v vojnoodškodninski prošnji. Ako pa je škoda, ki jo je do 24. aprila 1925. prijavil nasproti Avstriji, prijavil tudi že v vojnoodškodninski prošnji, lahko vedno napravi prošnjo za predujm.

Vprašanje št. 751: V hiši sva dva poročena brata. Jaz imam otroke, brat pa ne. Jaz imam eno tretjino premoženja, brat ostali dve. Komu pritiče bratovo premoženje, če umrje brez oporoke? — **Odgovor:** Če umrje Vaš brat brez oporoke, pritiče ena tretjina premoženja ženi. dve tretjini pa staršem, bratom in sestram. Če starši niso več živi in nimate nobenega drugega brata ali sestre, bi dobili Vi ostali dve tretjini sedanjega bratovega premoženja.

Vprašanje št. 752: Kupil sem 6 kvintalov grozdja. Užitninski uradnik pravi, da moram plačati užitnino, ker da imam več kot 3 hl lastnega vina. Ali moram res plačati? — **Odgovor:** Do osem kvintalov grozdja je užitnine prosto. Po našem mnenju morate plačati užitnino od vseh šestih kupljenih kvintalov.

Vprašanje št. 753: Tast je pred 7 meseci izročil premoženje mojemu možu. Pri notarju so podpisali neke menice in sedaj pravijo, da jih je treba kolkovati. Ali jih moramo res dati kolkovati in kje? — **Odgovor:** Na to vprašanje Vam ne moremo odgovoriti, dokler ne vidimo menic, ker bi Vam lahko dali slab nasvet. Zato nam prinesite pokazati menice, ko imate v Gorici še kakšno drugo opravilo. — Najbrže pa gre za menice »in bianco« ali z zapadlostjo nad 6 mesecev. Če je to slučaj, potem jih morate dokolkovati pri registrskem uradu.

KRUŠNO IN KORUZNO MOKO,

otrobe, orehove in lanene tropine in klajno apno, dobite vedno pri,
J. MUNIHU,
Sv. Lucija ob Soči.

POZOR PRED NAKUPOM!

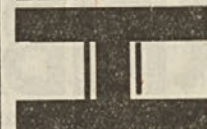
Raznovrstna darila za vsako priliko, popolne kuhinjske, namizne in sobne opreme za skrbne neveste, gostilne in restavracije iz prvih domačih in inozemskih tovarn dobite po najugodnejših konkurenčnih cenah pri dobro založeni tvrdki z lastnim skladiščem

Ivan Kerže,

Trst, Piazza S. Giovanni 1.

Obiščite nas, da se prepričate o ugodnosti, ki se Vam nudi iz prve roke.

ZLATARNA.

F. BUDA,
Trst,

Zaročenci, botri in vsi meščanje kupujejo prstane, uhane, ure, verižice itd. le v dobro znanih trgovinah

Corso Garibaldi 35.
in via Roma 16.

NAKUPOVANJE IN IZMENE!
ZELO POŠTENE CENE.

Širite „NOVI LIST“.

Zobni zdravnik
dr. Robert Hlavaty
v TRSTU
SE JE PRESELIL
v ulico **CARDUCCI 10/II.**
Ob sredah in sobotah ordinira
v **POSTOJNI**

Največja urarska delavnica v Trstu.

ALOJZIJ POVH,

TRST — Piazza Garibaldi
št. 2, I. nadstropje.

Kupuje krone in zlato.

POSNEMALNIKI

CENE:

za 65 litrov na uro 410.— L.

za 120 litrov na uro 510.— L.

JUST UŠAJ,

Gorica,

Piazza della Vittoria 4.

10 LETNO JAMSTVO.

SO NAJBOLJŠI IN KLJUB
TEMU NAJCENEJŠI

Struchel & Paludetto

GORICA - Corso G. Verdi 7.

Manufakturna trgovina z oblekami in suknjami lastnega izdelka. Velika zaloga angleškega in domačega blaga za moške in ženske. - Perilo in bombaževine po zelo nizkih cenah.

Za jesensko in zimsko dobo dobite v DOBROZNANIH skladiščih moškega blaga in izgotovljenih oblek za moške in mladeniče

„ALLE GRANDI FABBRICHE“

TRIESTE — CORSO GARIBALDI 10 - TELEF. ŠT. 79-35

izgotovljenih oblek iz volnenega blaga za moške	od L 98.— naprej,
izgotov. obleke iz prav dobr. blaga, z dolg. hlačami za mladeniče	od L 63.— naprej,
športne obleke iz trpežnega blaga za šolarje	od L 38.— naprej,
suknje iz pravega sukna in »Raglan« z dvojnimi licem za moške	od L 110.— naprej,
»Raglan« in teške suknje z dvojnimi licem za mladeniče	od L 58.— naprej,
suknjice z dvojnimi licem za šolarje	od L 42.— naprej,
hlače, posamezne iz modernega črtanega blaga za moške	od L 35.— naprej,
jopiči, posamezni iz črnega in plavega blaga za moške	od L 88.— naprej,
površniki iz volnenega blaga po angleškem tipu	od L 130.— naprej,
površniki iz blaga »Gabarden« in »Covercoats«	od L 145.— naprej,
džzni gumirani plašči za moške	od L 86.— naprej,
Trench-Coats pristni angleški za moške	od L 185.— naprej,
podloge iz kameline kože, napravljene, za površnike	od L 42.— naprej,
volneni pleteni telovniki za moške	od L 18.— naprej

in VELIKANSKA ZALOGA SUKNA IN BLAGA vsake vrste, za naročila po meri, katera izvršimo z zajamčeno brezhibnostjo v LASTNI MODERNI KROJAČNICI.

Vprašanje št. 754: Krava si je z bodečo žico prebodla ses, tako da teče mleko na strani iz njega. Kaj mi je storiti, da se luknjica zopet zeraste? Ali se da zakrpati? — *Odgovor:* Obrnite se na živinozdravnika.

Vprašanje št. 755: Imam v hiši strica, ki poseduje okoli 50.000 vrednosti in misli vse meni zapustiti. Ali mi lahko zapusti in koliko bo treba plačati pristojbine? — *Odgovor:* Če stric nima otrok, ne staršev, ne žene, lahko zapusti vse svoje premoženje Vam. Višina pristojbine je odvisna od vrednosti zapuščine in člena sorodstva. Zapuščinska pristojbina od 50.000 lir zapuščine med brati in sestrami, kakor tudi med strici in nečaki znaša 6% (od 50.000 L torej 3.000 L).

Vprašanje št. 756: S sosedom sva napravila pot, ki nas je precej stala. Neki tretji, ki ni nič prispeval pri poti, jo hoče sedaj tudi uporabljati. Ali mu s sosedom lahko zabraniva? — *Odgovor:* Če je pot popolnoma nova in ne samo popravljena stara pot in če tretji ni lastnik sveta, po katerem pot vodi, potem mu lahko prepoveste vožnjo, če noče prispevati za njo.

Vprašanje št. 757: Sem žena bivšega deželnega cestarja, ki je dobival 32 kron pokojnine. Pozneje mu je bila pokojnina ukinjena, končno pa je dobil par tisoč enkratne odpravnine. Mož je umrl. Ker deduje tudi žena del pokojnine, mislim, da pritiče tudi meni nekaj odpravnine. Kam naj naslovim prošnjo? *Odgovor:* Če je mož pred svojo smrtjo sprejel odpravnino in se mu je bila tudi izplačana, ne morete Vi ničesar več zahtevati. Če pa hočete še druga posušila, jih lahko zahtevate pri deželni upravi.

Vprašanje št. 758: Zidam na račun vojne odškodnine. Kateri kompetentni cenilec bi najprej napravil potrdilo, da je bila že porabljena določena odškodnina in kako mora biti vloga pripravljena? — *Odgovor:* Vi morate le javiti finančni intendantci (vojnoodškodninski oddelek) v Trstu, da je obnovitveno delo dovršeno. Po izjavo naj Vam potrdijo orožniki in županstvo. Finančna intendantca bo nato uradno ugotovila, koliko je vredno dovršeno delo.

Vprašanje št. 759: Sem bil avstrijski vojak in sem napravil 30 mesecev fronte ter dobil tri odlikovanja, od katerih sem dobival mesečno po 37,50 kron. Ali bi lahko še kaj dobil? — *Odgovor:* Ni mogoče, da bi dobili kako nagrado, podporo ali pokojnino.

Vprašanje št. 760: Kaj je z izseljevanjem v Francijo? Ali je mogoče iti v Francijo brez delovne pogodbe? Podobna vprašanja je uredništvo prejelo od raznih strani, zato odgovorjamo na tem mestu. — *Odgovor:* Naša varnostna oblastva izdajo potne liste za Francijo, čeprav se ne priloži delovna pogodba. Toda francoska policija zavrne na meji vsakogar, ki nima pravilne delovne pogodbe. Pogodbo napravi podjetje, in sicer na posebnem vzorcu, ki ga je dalo tiskati ministrstvo. **POGODBO MORAJA ODOBRI TI (vidirati) FRANCOŠKO MINISTRSTVO DELA.** Le s tako delovno pogodbo gre lahko delavec na Francosko. Francoski konzul v Trstu ne daje nikakih potrdil ali vizumov; zato je popolnoma brez pomena in nepotrebno, da se stranke nanj obračajo. Fr. konzul jim ne more prav nič pomagati. Na omenjenem konzulatu je tudi napisano opozorilo delavcem, naj ne hodijo v Francijo, če nimajo delovne pogodbe, ki jo je odobrilo fr. ministrstvo dela.

Najvišje cene
plačujem

KOŽE

kun, zlatič, dihurjev, vider,
jazbec, veveric, divjih in
domačih zajcev.

D. WINDSPACH - TRIESTE
Via Cesare Battisti 10/II, vrata 16. Telefon št. 68-81
Sprejemajo se pošiljave po pošti.

Civilno inženirska pisarna
dr. ing. Gaberščik Oskar,
TOLMIN,

izvršuje vsa civilno inženirska dela in vsakovrstne projekte; napravlja načrte in vse potrebno za priznanje vodnih pravic ter za žične vzpenjače; meri in parcelira zemljišča; izdeluje zemljiške skice za kupnoprodatne pogodbe; razne cenitve za privilegirana posojila itd.

ZDRAVNIK
dr. L. SIMONITI,
bivši asistent za notranje bolezni,
sprejema vsak dan v **Gorici,**
PIAZZA VITTORIA (na Travniku) št. 6/II.
(nasproti lekarni Cristofoletti.)
od 9. - 12. in 3. - 4.
Ob sredah po četrti uri na lastnem domu v
Biljani v Brdih

**Zelo važno za skrbne gospodinje
in krčmarice!**

Aluminijeva posoda na vago po 25 lir kg.

Zelo znižane cene. Po naravnost smešnih cenah razprodajamo raznovrstno kuhinjsko posodo in druge hišne potrebščine.

Trst, via Carducci 3
(nasproti bivši vojašnici.)

Tvrčka Teod. Hribar - Gorica,

CORSO G. VERDI št. 32.

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Predno si kaj kupite za zimo Vas vabimo, da si ogledate našo veliko zalogo zimskega blaga: žameta, sukna, volnenih nogavic, rokavic, čepic itd., kjer dobite vse po zelo nizkih cenah.

F. FURLAN - AJDOVŠČINA

Najboljše blago!

Najnižje cene!

TOLMIN
Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik
dr. P. Ugo Netzbandt,
Izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem
(na Bavarskem)
sprejema
v Tolminu vsako soboto in nedeljo
(pri drju Bussiju),
v Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10).

PRI TVRDKI

CAVALIERO,

TRST,

CORSO GARIBALDI 5,
DOBITE VELIKO IZBERO

IZGOTOVLJENIH OBLEK,
površnikov - trench-coatsov, berberrysov, dežnih plaščev, sukenj plavih, črnih in pisanih po zelo NIZKIH CENAH.
MOŠKO BLAGO

iz domačih in inozemskih tvornic.
LASTNA KROJAČNICA
na Corsu Garibaldi 4/I
Govorimo slovenski! Cene nizke!

Odlikovani zobozdravniški ambulatorij
R. BREZIGAR
SPREJEMA
V GORICI

na Travniku št. 17/I (Piazza Vittoria)
poleg kinematografa.

Valuta — tuji denar.

Dne 5. novembra si dal ali dobil za:	
1 dolar	19.08 lir
1 angl. funt	92.82 lir
100 dinarjev	33.88 lir
100 šilingov (avstr.)	269.60 lir
100 čeških kron	56.68 lir
100 nemških mark	455.20 lir
100 švic. frankov	370.75 lir
100 franc. frankov	74.96 lir
100 belga	266.35 lir
Beneške obveznice	76.75 lir
»Consolidato«	81.05 lir

Loterijske številke

dne 31. oktobra 1930.

Bari	37	84	32	35	85
Florenca	69	84	25	60	52
Milan	55	62	65	46	83
Neapolj	77	63	11	19	35
Palermo	70	82	42	35	59
Rim	50	54	13	41	27
Turin	37	10	57	27	50
Benetke	45	61	90	64	36

Semnji v prihodnjem tednu.

Ponedeljek, 10. nov.: Komen, Ajdovščina, St. Peter, Lokev, Škofije.
Torek, 11. nov.: Spodnja Idrija, Oprtalj, Prosek, Jelšane.
Sreda, 12. nov.: Sežana.
Četrtek, 13. nov.: Gorica.
Petek, 14. nov.: Materija.

ZDRAVNIK

dr. Gresic Adalberto,
mladi

(starejši sin),

sprejema vedno v svojem
ambulatoriju
v GORICI,

na Travniku (Piazza Vittoria) št. 14/1,
nad lekarno Cristofoletti.

Predno kaj nakupite,
preglejte naše cene, ki so zelo znižane

ALL' ECONOMIA FAMILIARE
Trst - Piazza Ponterosso N. 5

Madapolam	od L 1.75	naprej
Rjava kotenina	od L 1.90	naprej
Platno »Madonna«	od L 2.40	naprej
Platno dvojne višine	od L 3.20	naprej
Frštanj v vseh barvah	od L 2.—	naprej
Frštanj, križan, bel	od L 2.90	naprej
Frštanj, križan, rdeč, bel, plav	od L 2.75	naprej
Frštanj za halje	od L 2.50	naprej
Pol volneno sukno, 140 cm	od L 7.50	naprej
Prvovrsten rigadin	od L 2.75	naprej
Blago za moške hlače	od L 3.50	naprej
Crtana flanela	od L 2.90	naprej
Otroške majice	od L 2.80	naprej
Črn in barvan saten	od L 3.50	naprej
Otroški povoji	od L —.80	naprej
Platnene brisače na meter	od L 2.70	naprej
Prtenine dvojne višine	od L 3.90	naprej
Volnene rute	od L 15.—	naprej
Plahte	od L 12.—	naprej

Bogata izbira volnenih in bombaževinastih majic, rut, nogavic, gobastih brisač po zelo nizkih cenah.

OKORISTITE SE! OKORISTITE SE!

Odgovorni urednik: Dr. Engelbert Besednjak.
Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici
Riva Piazzutta št. 18.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro, najmanj 5 lir. — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprti ovtiku, na katerem je navedeno geslo.

Edini pooblaščenec za nabiranje oglasov za naš list v tržaški občini, starih pokrajinah Italije in v Jugoslaviji je Pubblicità G. Cehovin, Trst, viale XX Settembre 65, tel. 83—34.

Čreva: če rabiš čreva za klobasice, salame itd., obrni se na »Industria budella«, Gorica, via del Macello šte. 46, kjer dobiš zajamčeno blago.

Vsakovrstni darovi za birmo po nizkih cenah. Kupujemo rabljeno zlato in srebro po najboljši ceni. »Moderna zlatarna«, Corso Verdi 13, Gorica, (nasproti novega zelenjadnega trga).

Žaga Villat, Gorica, Campagnuzza, kupuje vsakovrstne hlode, drva in gozdove.

Zdravilne posebnosti. Lekarna G. Castellano, last F. Bolaffio, Trst, via Belli, vogal via dell' Istria 7, tel. 64—85.

Naznanjava, da sva prevzela mlin in žago na Vipavi v Peklu (Rihenberg). Delo solidno in po najnižji ceni. — Filip Zega, Branica; Miroslav Kovač, Lokavec.

Pohištvo nudi širom naše dežele znana industrija pohištva Štefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Idrija: urar in zlatar F. Keber sprejema vsakovrstna popravila; razven tega ima bogato zalogo švicaskih ur pristne znamke »Omeiga«, »Langines«, »Zenith«, lepih poročnih prstanov in raznovrstnih daril, vse po močno znižanih cenah.

Pozor novoporočenci! Na prodaj imam 2 spalni sobi iz topolovega lesa, s polnimi vrati; delo zajamčeno, cena po dogovoru. — Ivan Filipič, mizar — Dutovlje 69.

Kapljice Minerva za želodec (česnikov izvleček in druge zdravilne rastline) so najboljše sredstvo proti slabemu prebavljanju, napetosti, bolečinam in krču v želodcu. Služijo tudi pri zastaranem kašlju, težki sapi ali nadihu in poapnenju žil. — Cibejeva lekarna v Trstu, Piazza S. Francesco.

Gnjati (pršure) s slanino kupi v vsaki množini po najvišji ceni L. Komel, Gorica, trg sv. Antona 5. Dospela so mi pristne kranjske klobase.

Dvokolesa ter posamezne dele, raznovrstno orodje, najraznovrstnejše električne luči ter vse elektromehanične potrebščine po izrednih cenah prodajam. Sežana 30.

Išče se služkinja za večjo družino v gorški okolici. Mora biti nad 20 let stara, zmožna hišnega dela, zdrava in poštena. Pojasnila daje uprava »Novega lista«.

Pošteno deklico kot pestunjo išče majhna družina. Naslov je pri »Pubblicità Cehovin — Trieste«.

Učenca (vajenca) za pekovsko obrt, 15 let starega, sprejemem takoj. Marija Petkovšek, Torrenova št. 118, Villa del Nevoso.

Trgovci! Kdor želi urediti svoje trgovske knjige po italijanskem zakonu kakor tudi letno bilanco ali spraviti v red svoje knjigovodstvo, naj piše upravi »Nov. lista« pod geslom »Knjigovodstvo«.

Kanal: znana trdka Čefarin ima v zalogi veliko izbero sukna po znižanih cenah. Priporočila se tudi č. duhovščini za izdelovanje talarjev, sukenj itd.

Iščem krojaškega pomočnika. — Krojačnica Matej Markič, Giordani, p. Brezza (Fiume).

Vajenca za dimnikarsko obrt, poštenih staršev iščem. Naslov pove uprava.

Majhno posestvo z zemljiščem se po ugodnih pogojih prodaja. Janez Mažgon, Celso, p. Cerkno.

126 Žnidaršičevih panjev čebel prodam. Družine močne, zadosti zaloge. Naslov je pri upravi.

Trgovec z dolgoletno izvežbanostjo, znanjem knjigovodstva, slovenskega in italijanskega jezika išče kakršnekoli službe. Naslov pove uprava.

Čevljarkega pomočnika sprejemem takoj. Prednost imajo zmožnejši. Delo je stalno. Bavčar, Vipava 88.

TOLMIN.

Preizkušeni
zobni zdravnik

ROBERT BERKA

SPREJEMA
kot doslej

vsako redeljo pri

drju Serjunu v Tolminu,

ostale dni pa

v GORICI, Corso Verdi 36.

I Z Š E L J E

„Vedež“
za l. 1931.

Dobiva se v knjigarni-papirnici
STOKA - TRIESTE
via Milano 37 in pri vseh trgovcih na deželi.

Marija Accerboni - Trst,

Via Genova 21. ————— in via Mazzini 41,

Najboljši madapolam L 1.75,

Platno Madonna 80 cm „ 2.40,

Platno Lavoratore 120 cm „ 3.30,

Platno Lavoratore 150 cm „ 4.30,

Črn saten 120 cm „ 3.80,

Gladek saten 130 cm „ 5.90,

Črn thibet 120 cm „ 2.95,

Volna mušola 99 cm „ 8.90,

Nogavice, maje, naramnice, spodveze, robnice in odeje po najnižjih cenah v Trstu.